

AVRASYA ZİRVESİ I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

**30 KASIM - 2 ARALIK 2018
ANKARA**

KONGRE ÖZET KİTABI

**Editörler
DR. GÜRAY ALPAR
RAHMAT ULLAH**

2018

ISBN 978-605-7923-49-3

KONGRE ÖZET KİTABI

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ 30 Kasım- 2 Aralık 2018 Ankara

Editör
Dr. Güray ALPAR
Rahmat ULLAH

İKSAD YAYINEVİ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI: 2014/31220)

TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E-mail: info@iksad.com

www.iksad.org.tr www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

Iksad Publications - 2018©

Yayın Tarihi: 15.12.2018

ISBN – 978-605-7923-49-3

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

30 Kasım-2 Aralık 2018, Ankara

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Mustafa TALAS

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

MUSTAFA LATİF EMEK

GENEL KOORDİNATÖR

Rahmat ULLAH

YABANCI KONUŞMACILAR

ДАРЬЯ АЛЕЕКСЕВА -Moldova

ELMAN IBISHOV - Azerbaycan

FARHAD MIKAYILOV – Rusya

RAMİZ HASANOV-Azerbaycan

ТАҒАТАРОВА ЖИДЕ ӘЛІМҚЫЗЫ - Kazakistan

АЖИГАЛИЕВА ГУЛЗИРА-Kazakistan

НАЗЫМОВА ЗАУЗА- Kazakistan

Akbar VALADBIGI- Iran

Shahab GHOBADI-Iran

BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça

ULUSLARARASI AVRASYA ZİRVESİ

DR. ABDULHAMİT ŞUAYB	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİSTAUBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDULHALİM AYDIN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİKALIK KUNİMJAN	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ABDİGAPPAR MAVLYANOV	KYRGYZSTAN NATIONAL ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET KULAŞ	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR AHMED LİD	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET MAZLUM	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. AHMET ULUSOY	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. AİOMİ KITAGAVA	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKİRA HIBIKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. AKMARAL S. SYRGAKBAYEVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ EROL	EGE ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİ RIZA GÜL	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALİA R. MASALİMOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALLA A. TIMOFEVA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ALMA T. AKAJANOVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AMANBAY MOLDİBAEV	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ANATOLİY LOGİNOV	UKRAYNA ŞEVÇENKO LUGAN MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ARMAĞAN KONAK	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU ÖZMERDİVANLI	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ARZU TUNCER	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. ASLI GÜLER	ORDU ÜNİVERSİTESİ
DR. A.S. KİDİRŞAYEV	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. ATIF MUHAMMED EL EKRET	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. AYLAKAŞOĞLU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYSLU B. SARSEKENOVA	ORLEU MİLLİ KALKINMA ENSTİTÜSÜ
DR. AYŞE ATAY	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. AYTEN ER	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. AYŞE YANARDAĞ	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. BAHİT KULBAEVA	S.BAYBEŞEV AKTOBE ÜNİVERSİTESİ
DR. BAKİT OSPANOVA	H.AHMET YESEVİ ULUSLARARASI KAZAK-TÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. BARIŞ YILDIZ	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
DR. BAZARHAN İMANGALİYEVA	K.ZHUBANOV AKTOBE DEVLET BÖLGE ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKİR BULUÇ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BEKZHAN B. MEYRBAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BELGİN AYDINTAN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BERRİN GÜZEL	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
DR. B.K.ZAYADAN	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. BİROL YILDIRIM	KASTAMONU ÜNİ
DR. BOTAGUL TURGUNBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CANAN GAMZE BAL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. CANER KARAVİT	MİMAR SİNAN ÜNİVERSİTESİ
DR. CHOLPON TOKTOSUNOVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. CİHAN SEÇİLMİŞ	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

DR. CYNTHIA CORREA	SAO PAULO ÜNİVERSİTESİ
DR. COŞKUN ERDAĞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. D.K.TÖLEGENOVA	MAKHAMBET U. BATI KAZAKİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. DİNARAKHAN TURSUNALİEVA	RASULBEKOV KIRGIZ EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. DURSUN KÖSE	MEHMET AKİF ERSOYÜNİVERSİTESİ
DR. DZHAKİPBEK A. ALTAEV	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR.EBRU GÜHER	OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. EDA DİNERİ	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
DR. EDİZ GÜRİPEK	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ELBEYİ PELİT	AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. ELENA BELİK VENIAMINOVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. EMİN ARSLAN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. ENGİN KANBUR	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. ERDİNÇ ŞAHİNÖZ	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. ERKAN ALSU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI	HİTİT ÜNİVERSİTESİ
DR. FATİH TÜRKMEN	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR. FATMA FEHİME AYDIN	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. FUNDA BUGAN	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. F. ZİŞAN KARA	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. GEORGE RUDIC	MONTREAL PEDAGOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. G.I. ERNAZAROVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GULMİRA ABDİRASULOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. GHULAM DASTGEER	PAKİSTAN AIR UNİVERSİTY
DR. GULŞAT ŞUGAYEVA	DOSMUKHAMEDOV ATYRAU DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. GUZEL SADYKOVA	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLAY KARAMAN	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. GÜLCAN AVŞİN GÜNEŞ	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER ARSLAN KALAY	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. HACER MUTLU DANACI	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. HACI YUNUS TAŞ	YALOVA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN COŞKUN	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
DR. HASAN TUTAR	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. HARUN DEMİRKAYA	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN ÇANDAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. HAKAN EVİN	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HALE ALAN	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
DR. HALİL AKMEŞE	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. HANİFİ MURAT MUTLU	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE KADIOĞLU ATEŞ	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
DR. HATİCE NUR GERMİR	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. HAYRİYE IŞIK	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. HEDİYE ŞİRİN AK	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
DR. H.KÂMİL BİÇİCİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM BOZACI	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM KILIÇ	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
DR. İBRAHİM TÜRKERİ	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

DR. İBRAHİM TÜRKÖĞLÜ	FIRATÜNİVERSİTESİ
DR. İLKE BEZEN TOZKOPARAN	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS AKHİSAR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. İLYAS ERPAY	SIİRT ÜNİVERSİTESİ
DR. İRFAN KALAYCI	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
DR. İSA ÇELİK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. İSAEVNA URKİMBAEVA	ABILAY HAN ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜMÜŞ	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
DR. İSMAİL GÜNEŞ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. JUN NAGAYASU	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. K.A.TLEUBERGENOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KADRİ KURAM	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
DR. KADİR ÖZTAŞ	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
DR. KALEMKAS KALİBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KARLİGASH BAYTANASOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KELES NURMAŞULI JAYLIBAY	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KEMAL EROL	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. KENJEHAN MEDEUBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. KENAN İLARSLAN	AFYON KOCATEPEÜNİVERSİTESİ
DR. KENES JUSUPOV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. KULAŞ MAMİROVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. LATKİN A. PAVLOVIC	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MALİK YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHABBAT ÖSPANBAEVA	TARAZ DEVLET PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAHA HAMDAN ALANAZI	RİYAD KRAL ABDÜLAZİZ TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
DR. MAHBUB UL ALAM	BANGLADESH İSLAMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA ESİMBOLOVA	KAZAKİSTAN NARKHOZ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAİRA MURZAHMEDOVA	AL – FARABİ KAZAK MİLLİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MERİNA B. VLADIMIROVNA	VLADİVOSTOK DEVLET EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MAVLYANOV ABDİGAPPAR	KIRGIZİSTAN ELARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AKSARAYLI	DOKUZ EYLÜLÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET ALİ TÜRKMEÑOĞLÜ	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET AVCI	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET BURHANETTİN COŞKUN	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET DİKKAYA	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET EMİN USTA	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SAİT ŞAHİNALP	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET SALİH MERCAN	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET OKUR	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET RECEP TAŞ	YÜZÜNCÜ YILÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET TUNÇER	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MEHMET YÜCENURŞEN	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. MELTEM KESKİN KÖYLÜ	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. METİN KOPAR	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MİCHİO SUZUKI	TOHOKU ÜNİVERSİTESİ
DR. MİNE ERSEVİNÇ	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
DR. MİRAÇ EREN	ONDOKUZ MAYISÜNİVERSİTESİ

DR. MUHAMMED ASIF YOLDAŞ	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
DR. MUHAMMAD ISMAEEL RAMAY	BAHRİA ÜNİVERSİTY
DR. MURAT BAHADIR	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURAT YILMAZ	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MURATHAN KEHA	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA AKMAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAKIR	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ÇAĞLAYANDERELİ	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA KARAAĞAÇLI	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA METE	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA ŞİT	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. MUSTAFA TALAS	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
DR. MUTLU ÖZGEN	T.C. BAŞBAKANLIK VAKIFLAR GENEMÜDÜRLÜĞÜ
DR. NADEJDA HAN	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. NECATİ DEMİR	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. N. GAMZE ILICAK	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
DR. NİHAN BİRİNCİOĞLU	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. NOBUAKI TAKEDA	SAPPARO CITY ÜNİVERSİTESİ
DR. N.N. KERMANOVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAN AKŞİT AŞIK	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
DR. NURETTİN BELTEKİN	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
DR. NURAY PAMUK ÖZTÜRK	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DR. NURİ KAVAK	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. OKTAY AKTÜRK	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
DR. OSMAN KUBİLAY GÜL	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
DR. OZAN DENİZ YALÇINKAYA	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
DR. ÖMER ÇAKIN	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DR.ÖMER OKAN FETTAHLIOĞLU	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. RAHMİ YÜCEL	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
DR. RÖVŞEN MEMMEDOV	SUMGAYIT DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. RAMAZAN KHALİFE	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. RUSTEM KOZBAGAROV	M. TINIŞBAYEV KAZAK ARAÇ VE İLETİŞİM AKADEMİSİ
DR. SABİNA ABİD	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
DR. SADETTİN PAKSOY	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
DR. SUSİN HASENEYN EL-HUDHUDİ	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. SALİH YEŞİL	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
DR. SARASH KONYRBAEVA	KAZAK DEVLET KIZLAR PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEDAT CERECİ	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
DR. SELİN SERT SÜTÇÜ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. SERKAN ÇALIŞKAN	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. SEVCAN YILDIZ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞABAN ÇETİN	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞAFAK KAYPAK	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
DR. ŞARA MAJITAYEVA	E.A. BUKETOV KARAGANDA DEVLET ÜNİVERSİTESİ
DR. TANSU HİLMİ HANÇER	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
DR. TSENDİN BATTULGA	MOĞOLİSTAN DEVLET ÜNİVERSİTESİ

DR. T.O. ABISEVA	KAZAKH STATE WOMEN'S TEACHER TRAINING UNIVERSITY
DR. UĞUR KURTARAN	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
DR. ULBOSIN KIYAKBAEVA	ABAY KAZAK MİLLİ PEDAGOJİ ÜNİVERSİTESİ
DR. USAM FARUK İMAM	EL EZHER ÜNİVERSİTESİ
DR. ÜMMÜGÜLSÜM CANDEĞER	T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. VECİHİ SÖNMEZ	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
DR. VERA ABRAMENKOVA	RUSYA AİLE VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI ENSTİTÜSÜ
DR.VEYSEL BOZKURT	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
DR. VEYSEL ÇAKMAK	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
DR. VLADEMİR VISLIVİY	UKRAYNA MİLLİ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
DR. WALİ RAHMAN	SARHAD UNIVERSITY OF SCIENCE & INFORMATION
DR. YANG ZITONG	WUHAN ÜNİVERSİTESİ
DR. YASEMİN ERTEK MORKOÇ	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN ÇAKIREL	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
DR. YASİN DÖNMEZ	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
DR.YAVUZ SELİM DÜĞER	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
DR. YOSHİO KANAZAKI	TOHOKU UNIVERSITY
DR.YUNUS EMRE TANSÜ	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
DR. YÜCEL GELİŞLİ	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
DR. ZİA UR REHMAN	A/P NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY

summit

I. ULUSLARARASI HAKEMLİ AVRASYA ZİRVESİ PROGRAMI

II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi

KONGRE YERİ: ALBA OTEL, ANKARA

30 Kasım-2 Aralık 2018

- Lütfen sunumlarınızı hem Power Point hem PDF olarak yanınızda bulundurunuz
- Oturumunuzdan en geç 15 dk. öncesinde kayıt yaptırabilirsiniz
- Katılım belgeleriniz oturum bittikten sonra Oturum Başkanı tarafından verilecektir

30 KASIM. 2018

CUMA: 14.00-15.30

SALON: 1

OTURUM BAŞKANI: DR. SALİH UÇAK

İSMİYLE MÜSEMMA OLMAK: NÜVİSİ'NİN "İSTANBUL ŞEHRENGİZİ"NDE İNSAN MANZARALARI	DR. SALİH UÇAK	SOSYAL BİL
ÖĞRENCİLERİN DEĞERLER SİSTEMİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ BURCU GEZER ŞEN	SOSYAL BİL
EĞİTİMDE SOSYAL TABAKALAŞMA VE ÇOCUK	DR. ÖĞR. ÜYESİ BURCU GEZER ŞEN	SOSYAL BİL
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ STAJ EĞİTİMLERİNDE UYGULADIKLARI ETKİNLİKLERİN EĞİTSEL YÖNÜ	ARŞ. GÖR. MURAT TUNCER	SOSYAL BİL
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇİ TÜRKÇE VE MATEMATİK EĞİTİMİ UYGULAMALARINA YÖNELİK TUTUMLARI	ARŞ. GÖR. MURAT TUNCER	SOSYAL BİL
ALBERT CAMUS' DE EĞİTİLMİŞ İNSAN MODELİ: VEBA ROMANI ÖRNEĞİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ YALÇIN DİLEKLİ ARŞ. GÖR. İBRAHİM SÖZCÜ	SOSYAL BİL

I ARAK. 2018

CUMARTESİ: 9.30-11.00

SALON: 3

OTURUM BAŞKANI: MERİÇ BURÇİN ÖZER

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
SERA GAZI EMİSYONLARININ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE ETKİSİ VE TÜRKİYE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ANALİZİ	ÖĞR. GÖR. VEYSEL TATAR MERİÇ BURÇİN ÖZER
ULAŞTIRMA MODLARI VE TÜRKİYE KOMBİNE TAŞIMACILIK STRATEJİSİ	ÖĞR. GÖR. VEYSEL TATAR MERİÇ BURÇİN ÖZER
GÖRSEL SANATLARIN PROPAGANDA AMAÇLI KULLANIMI: I. DÜNYA VE II. DÜNYA SAVAŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME	ARŞ. GÖR. ZEYNEP GÖNÜLAY ÇALIMLI
ENDÜSTRİ 4.0 KAPSAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	ÖĞR. GÖR. HİCRAN KASA GÖZDE ARSLAN
EĞİTİM, BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: ORTA GELİRLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	ÖĞR. GÖR. HİCRAN KASA ESRA UYGUN
ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИМЕДИЦИНСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ КОДЕКС"	Дарья АЛЕЕКСЕВА
DOĞRU MESLEK TERCİHİNDE DUYGUSAL ZEKANIN VE MESLEKİ BECERİLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ İÇİN MODEL GELİŞTİRİLMESİ: SAKARYA-ERENLER İLÇESİ ÖRNEĞİ	FERİHA SOYSAL ZEYNEP DERİNDAĞ

summit

I ARAUK. 2018

CUMARTESİ: 11.10-13.00

SALON: 3

OTURUM BAŞKANI: DR. ALPER DEMİRDÖĞEN

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ KAMU ALIM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	ARŞ. GÖR. ARZU POLAT
DIŞ TİCARETTE KRİZLER SONRASI DEĞİŞEN KORUMACILIK ÖNLEMLERİ	ARŞ. GÖR. ARZU POLAT
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL KATILIMA BAKIŞI: BABAESKİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR CANBAZ ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ
ЖАҒАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ	Таңатарова Жиде Әлімқызы & Ажигалиева Гулзира & Назымова Зауза
İŞLETME ÇALIŞANLARINDA STRES KAYNAKLARI ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KIRKLARELİ İLİ ÖRNEĞİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR CANBAZ ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ
İL ÖZEL İDARELERİNİN İŞLEVSELLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	ÖĞR. GÖR. UĞUR EYİDİKER ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ
KÜRESELLEŞEN DÜNYADA TARIM VE GIDA ÖZELİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNİN İNCELENMESİ	SEDA ARI DOÇ. DR. YENER ATASEVEN

I ARAK. 2018

CUMARTESİ: 14.00-15.30

SALON: 3

OTURUM BAŞKANI: DOÇ. DR. MELİKE ÖZER KESKİN

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
MESNEVÎHÂN MUSTAFA RÜŞDÎ'YE AİT BİR AŞKNÂME TERCÜMESİ	SELMA ATAMAN
SİYASİ ETİK VE KUTADGU BİLİĞ	ARŞ. GÖR. BENGÜCAN FINDIK
KÜRESELLEŞEN DÜNYADA NEOLİBERAL HUKUK DEVLETİ İNŞASI	DR. ÖĞR. ÜYESİ H. GÖKÇE ZABUNOĞLU DOÇ. DR. ABDURRAHMAN SAYGILI
FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY	Akbar VALADBİGİ & Shahab GHOBADI
YEREL GÖZETİMDEN KÜRESEL GÖZETİME : “PANOPTİKON” KAVRAMININ TAMAMLAYICISI OLARAK “SİNOPTİKON”	DOÇ. DR. ABDURRAHMAN SAYGILI DR. ÖĞR. ÜYESİ H. GÖKÇE ZABUNOĞLU
DEVLETLER ARASI KRİZLERDE ULUSLARARASI KAMUOYUNUN ETKİNLİĞİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR KESKİN
BİYOLOJİ VE FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAM KAZANIMLARINA UYGUN BİYOETİK EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	DOÇ. DR. MELİKE ÖZER KESKİN BİYOLOG, ÖĞRET. MEHMET YILDIRIM
AZERBAYCANIN BÖLGE ÜLKELERİYLE EKONOMİK İLİŞKİLERİ	ELMAN IBISHOV & FARHAD MIKAYILOV & RAMİZ HASANOV

summit

euro

1 ARALIK. 2018

CUMARTESİ: 15.45-17.10

SALON: 3

OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. AYLAKAŞOĞLU

asia

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
SELİMİYE CAMİİ VE LALE	ÖĞR. GÖR. NERGİS ÇANAK
GELENEKLİ SANATLARIN SIRLI DİLİ"ÇİNİ"	ÖĞR. GÖR. NERGİS ÇANAK
ENGELLİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN ÇOCUKLARININ SERBEST ZAMANLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	DOÇ. DR. SİBEL ARSLAN ÖZGE ORHAN
A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY	ASSIST. PROF. BAĞIRZADEH MURAD MANAF OGLU
TOPLUMSAL ELEŞTİRİ BAĞLAMINDA BİR ÖYKÜ: 6 NUMARALI KOĞUŞ	PROF. DR. AYLAKAŞOĞLU
CENGİZ HAN'A KÜSEN BULUT ADLI ESERDE BİREYİN YERİ	PROF. DR. AYLAKAŞOĞLU

summit

2 ARARUK. 2018

PAZAR: 9.30-11.00

SALON: 1

OTURUM BAŞKANI: PROF. DR. ZEKİ TAŞTAN

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
İNTERNET ÜZERİNDEN SATIN ALMALARLA İLGİLİ TÜKETİCİNİN SOSYAL MEDYA'DA ÖZEL ŞİKAYETTE BULUNMA EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KIRIKKALE İLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM BOZACI
ALGILANAN YALNIZLIK İLE ALIŞVERİŞ MERKEZİNDE HAZCI TÜKETİM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: KIRIKKALE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM BOZACI
COŞKUN IRMAK'IN İTAAT DENEYİNDE İTAATE BOYUN EĞMEK VE DEĞİŞMEK	PROF. DR. ZEKİ TAŞTAN
FEMİNİST TİYATRO VE ÜLKER KÖKSAL'IN OYUNLARINDA FEMİNİST ÖGELER	PROF. DR. ZEKİ TAŞTAN MEHMET TÜTAK
YÜKSEKÖĞRETİMDE ZORUNLU DERS OLARAK ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİ OKUTMA SORUNSALI	ÖĞR. GÖR. ELİF AKAR
MARGUERITE DURAS'NIN TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI'NDA İNSANIN VAROLUŞ SERÜVENİ	DOÇ. DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ
MOHA SOUAG'IN ACI ÇAY'INDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET	DOÇ. DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ

2 ARARUK, 2018

PAZAR: 11.15-12.45

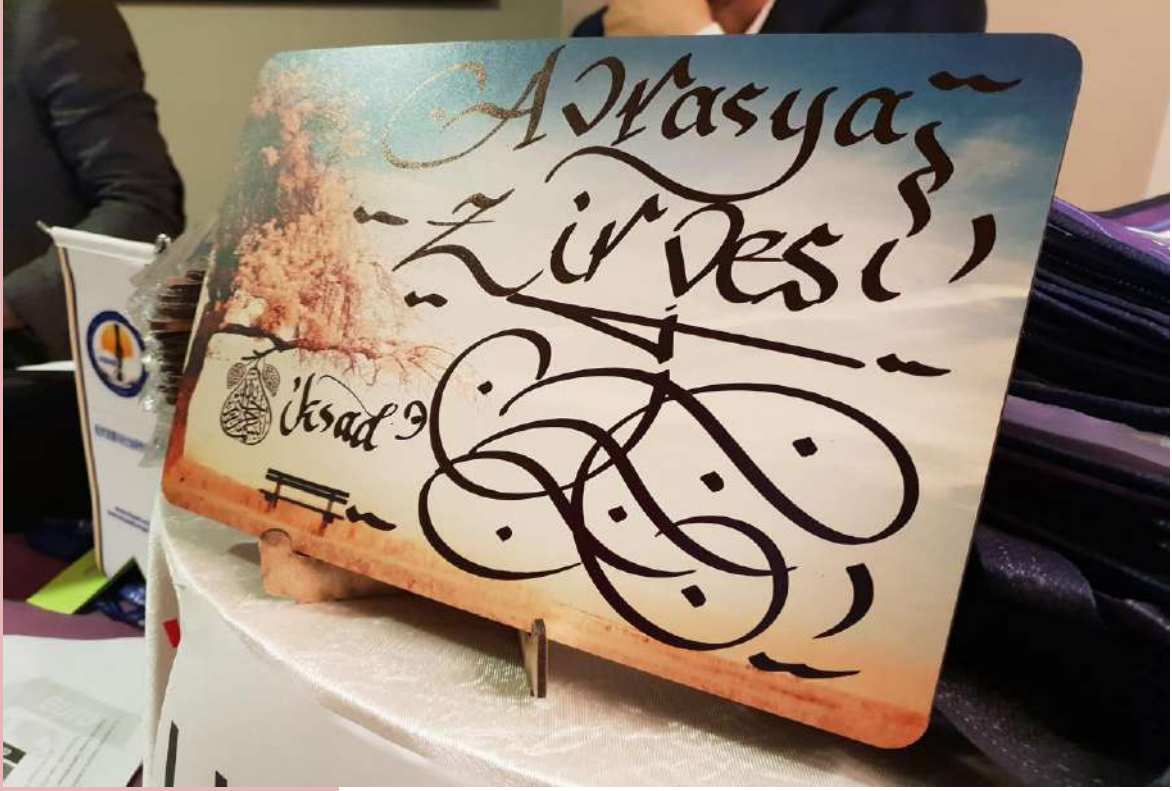
SALON: 1

OTURUM BAŞKANI: DOÇ.DR. MACİT BALIK

BİLDİRİ ADI	YAZARLAR
1970 KUŞAĞI ŞİİRİNDE İŞÇİ VE KÖYLÜ	DOÇ. DR. MACİT BALIK DR. ÖĞR. ÜYESİ HALUK ÖNER
GELENEK VE 1980 KUŞAĞI ŞİİRİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ HALUK ÖNER DOÇ. DR. MACİT BALIK
KUR'AN DA BAHSİ GEÇEN EMBRİYOLOJİK KAVRAMLARIN TÜRKÇE MEAL ve TEFSİRLERİNDE Kİ ÇELİŞKİSİ ÜZERİNE İNCELEME	SUNA ALLAHVERDİ
MÜZİKTE ROMANTİZM	DR. ÖĞR. ÜYESİ BERTAN RONA
TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA	DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM AKBEN TUĞBA İNCENACAR

FOTOĞRAF GALERİSİ

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
PROGRAM	iii
FOTOĞRAFLAR	iv
İÇİNDEKİLER	v

ÖZETLER

SALİH UÇAK <i>İSMİYLE MÜSEMMA OLMAK: NÜVÎSÎ'NİN "İSTANBUL ŞEHRENGİZİ"NDE İNSAN MANZARALARI</i>	1
BURCU GEZER ŞEN <i>ÖĞRENCİLERİN DEĞERLER SİSTEMİ</i>	2-3
BURCU GEZER ŞEN <i>EĞİTİMDE SOSYAL TABAKALAŞMA VE ÇOCUK</i>	4
MURAT TUNCER <i>OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ STAJ EĞİTİMLERİNDE UYGULADIKLARI ETKİNLİKLERİN EĞİTSEL YÖNÜ</i>	5
MURAT TUNCER <i>OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇİ TÜRKÇE VE MATEMATİK EĞİTİMİ UYGULAMALARINA YÖNELİK TUTUMLARI</i>	6
YALÇIN DİLEKLİ & İBRAHİM SÖZCÜ <i>ALBERT CAMUS' DE EĞİTİLMİŞ İNSAN MODELİ: VEBA ROMANI ÖRNEĞİ</i>	7-8
VEYSEL TATAR & MERİÇ BURÇİN ÖZER <i>SERA GAZI EMİSYONLARININ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE ETKİSİ VE TÜRKİYE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ANALİZİ</i>	9
VEYSEL TATAR & MERİÇ BURÇİN ÖZER <i>ULAŞTIRMA MODLARI VE TÜRKİYE KOMBİNE TAŞIMACILIK STRATEJİSİ</i>	10
ZEYNEP GÖNÜLAY ÇALIMLI <i>GÖRSEL SANATLARIN PROPAGANDA AMAÇLI KULLANIMI: I.DÜNYA VE II. DÜNYA SAVAŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME</i>	11
HİCRAN KASA & ESRA UYGUN <i>EĞİTİM, BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: ORTA GELİRLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	12
HİCRAN KASA & GÖZDE ARSLAN <i>ENDÜSTRİ 4.0 KAPSAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ</i>	13
FERİHA SOYSAL & ZEYNEP DERİNDAG <i>DOĞRU MESLEK TERCİHİNDE DUYGUSAL ZEKANIN VE MESLEKİ BECERİLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ İÇİN MODEL GELİŞTİRİLMESİ: SAKARYA-ERENLER İLÇESİ ÖRNEĞİ</i>	14
ARZU POLAT <i>TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ KAMU ALIM SİSTEMLERİNİN</i>	15

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

KARŞILAŞTIRILMASI	
ARZU POLAT <i>DIŞ TİCARETTE KRİZLER SONRASI DEĞİŞEN KORUMACILIK ÖNLEMLERİ</i>	16
SERDAR CANBAZ & EMEL POYRAZ <i>İŞLETME ÇALIŞANLARINDA STRES KAYNAKLARI ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KIRKLARELİ İLİ ÖRNEĞİ</i>	17
SERDAR CANBAZ & EMEL POYRAZ <i>ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL KATILIMA BAKIŞI: BABAESKİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ</i>	18
UĞUR EYİDİKER & EMEL POYRAZ <i>İL ÖZEL İDARELERİNİN İŞLEVSELLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME</i>	19
SEDA ARI & YENER ATASEVEN <i>KÜRESELLEŞEN DÜNYADA TARIM VE GIDA ÖZELİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNİN İNCELENMESİ</i>	20
SELMA ATAMAN <i>MESNEVİHÂN MUSTAFA RÜŞDÎ'YE AİT BİR AŞKNÂME TERCÜMESİ</i>	21
BENGÜCAN FINDIK <i>SİYASİ ETİK VE KUTADGU BİLİĞ</i>	22
H. GÖKÇE ZABUNOĞLU & ABDURRAHMAN SAYGILI <i>KÜRESELLEŞEN DÜNYADA NEOLİBERAL HUKUK DEVLETİ İNŞASI</i>	23
ABDURRAHMAN SAYGILI & H. GÖKÇE ZABUNOĞLU <i>YEREL GÖZETİMDEN KÜRESEL GÖZETİME : "PANOPTİKON" KAVRAMININ TAMAMLAYICISI OLARAK "SİNOPTİKON"</i>	24
SERDAR KESGİN <i>DEVLETLER ARASI KRİZLERDE ULUSLARARASI KAMUOYUNUN ETKİNLİĞİ</i>	25
MEHMET YILDIRIM & MELİKE ÖZER KESKİN <i>BİYOLOJİ VE FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAM KAZANIMLARINA UYGUN BİYOETİK EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ</i>	26
NERGİS ÇANAK <i>SELİMİYE CAMİİ VE LALE</i>	27
NERGİS ÇANAK <i>GELENEKLİ SANATLARIN SIRLI DİLİ"ÇİNİ"</i>	28
SİBEL ARSLAN & ÖZGE ORHAN <i>ENGELLİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN ÇOCUKLARININ SERBEST ZAMANLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ</i>	29
AYLA KAŞOĞLU <i>TOPLUMSAL ELEŞTİRİ BAĞLAMINDA BİR ÖYKÜ: 6 NUMARALI KOĞUŞ</i>	30
AYLA KAŞOĞLU <i>CENGİZ HAN'A KÜSEN BULUT ADLI ESERDE BİREYİN YERİ</i>	31
İBRAHİM BOZACI	32

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

İNTERNET ÜZERİNDEN SATIN ALMALARLA İLGİLİ TÜKETİCİNİN SOSYAL MEDYA'DA ÖZEL ŞİKAYETTE BULUNMA EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KIRIKKALE İLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR ARAŞTIRMA	
İBRAHİM BOZACI <i>ALGILANAN YALNIZLIK İLE ALIŞVERİŞ MERKEZİNDE HAZCI TÜKETİM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: KIRIKKALE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA</i>	33
ZEKİ TAŞTAN <i>COŞKUN IRMAK'IN İTAAT DENEYİ'NDE İTAATE BOYUN EĞMEK VE DEĞİŞMEK</i>	34
ZEKİ TAŞTAN & MEHMET TÜTAK <i>FEMİNİST TİYATRO VE ÜLKER KÖKSAL'IN OYUNLARINDA FEMİNİST ÖGELER</i>	35
ELİF AKAR <i>YÜKSEKÖĞRETİMDE ZORUNLU DERS OLARAK ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİ OKUTMA SORUNSALI</i>	36-37
ÜMRAN TÜRKYILMAZ <i>MARGUERITE DURAS'NIN TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI'NDA İNSANIN VAROLUŞ SERÜVENİ</i>	38
ÜMRAN TÜRKYILMAZ <i>MOHA SOUAG'IN ACI ÇAY'INDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET</i>	39
MACİT BALIK & HALUK ÖNER <i>1970 KUŞAĞI ŞİİRİNDE İŞÇİ VE KÖYLÜ</i>	40
HALUK ÖNER & MACİT BALIK <i>GELENEK VE 1980 KUŞAĞI ŞİİRİ</i>	41
SUNA ALLAHVERDİ <i>KUR'AN DA BAHSİ GEÇEN EMBRİYOLOJİK KAVRAMLARIN TÜRKÇE MEAL ve TEFSİRLERİNDE Kİ ÇELİŞKİSİ ÜZERİNE İNCELEME</i>	42
BERTAN RONA <i>MÜZİKTE ROMANTİZM</i>	43
İBRAHİM AKBEN & TUĞBA İNCENACAR <i>TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA</i>	44
Дарья АЛЕЕКСЕВА <i>ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИОМЕДИЦИНСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ КОДЕКС"</i>	45
Таңатарова Жиде Әлімқызы & Ажигалиева Гулзира & Назымова Зауза <i>ЖАҢАРТЫЛҒАН БЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПЛІ</i>	46
Akbar VALADBIGI & Shahab GHOBADI <i>FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY</i>	49
BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU <i>A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY</i>	50

İSMİYLE MÜSEMMA OLMAK: NÜVİSİ’NİN “İSTANBUL ŞEHRENGİZİ”NDE İNSAN MANZARALARI

DR. SALİH UÇAK

Milli Eğitim Bakanlığı, salihucak21@hotmail.com

Özet

Hayatı hakkında detaylı bilgiler bulunmayan Nüvîsî’nin 16.yüzyıl şairi olduğu, Eyüp naipliği yaptığı kaynaklarda kayıtlıdır. Divanı olup olmadığı henüz bilinmemekle beraber, mecmualarda şiirleri mevcuttur. Nüvîsî’nin çalışmamıza konu olan “Şehrengiz-i İstanbul” eseri, yazma halinde Paris Milli Kütüphanesi’nde bulunmaktadır. Eser üzerinde bir tanıtım ve transkripsiyon çalışması yapılmıştır. Mesnevi nazım şekliyle yazılan şehrengiz, 166 beyitten oluşmaktadır. *Münacaat*, *Sebeb-i Telif* bölümlerinden sonra “*Evsaf-ı Hûban*” adıyla asıl konuya geçilmiş burada yer verdiği 27 ismi, mesleklerine göre vasıflandırmış ancak daha çok isimlerinin anlamlarını öne çıkararak anlatmıştır. “İsmiyle müsemma olmak” deyimini açıklayabileceğimiz bu durum, şehrengizde bir özellik olarak karşımıza çıkar. Şair, her isme üçer beyit ayırmıştır. Metin incelendiğinde dönemin İstanbul manzarasını insanıyla resmeden bir tabloyla karşılaşırız. Ancak bu tablo, daha çok insanî bir portreyi andırır. Nüvîsî, İstanbul’un mekân tasvirlerini değil; tanıdığı bildiği dostlarının tasvirini vermeyi tercih eder. Sebeb-i telif bölümünde İstanbul için bir şehrengiz yazacağını ve bunun kıyamete kadar kalacağını söyler. İstanbul’un her köşesinde bir saray veya kasra rast gelindiğini, sokaklarında her milletten insanla karşılaştığını, görkemli camileriyle en “güzel” olduğunu ifade eder. Bu çalışmada özellikle şairin bahsettiği isimlerin meslek ve kişilik hususiyetleri dikkate alarak devrin insan manzarasını görmeye ve anlatmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Nüvîsî, İstanbul, Şehrengiz, İnsan, Şehir.

ÖĞRENCİLERİN DEĞERLER SİSTEMİ (VALUES SYSTEM OF STUDENTS)

DR. ÖĞR. ÜYESİ BURCU GEZER ŞEN

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, burcugezersen@firat.edu.tr

Değerler, sosyal grubun beklentilerini temsil eden inançlardır. Bireylerin duygu, düşünce, davranış ve tutumlarına ilişkin ölçütleri kapsayan değerlerin sosyal bütünlüğü desteklediği söylenebilir. Piaget, çocuklarda akranlar arası dayanışmadan doğan ve toplumun emir ve yasaklarından doğan iki tür değerler sistemi olduğunu belirtmiştir. Değerler, bireyin hayatını yönlendiren ideal ölçütler olarak, çocukluk döneminde büyük bir önem taşır. Bu dönem bireyin kişilik kazandığı, belirli sorumlulukları üstlendiği ve yetkin hale geldiği temel bir aşamadır. Bu dönemde yaş, cinsiyet ve okul türü gibi etkenler değerler üzerinde etkili olmaktadır. Okulların pek çok duyuşsal hedefi vardır. Öğrencilerin kişiliğini olumlu yönde etkilemek, onların ahlakî gelişimine katkıda bulunmak ve okul kültürüne uygun değerleri öğrencilere öğretmek okulların başta gelen görevlerindedir. Değerler, bireylere nasıl davranmaları ve neleri benimsenmeleri gerektiğini bildirir. Okulların çocuklara temiz ve düzenli olmayı, dürüst ve adil olmayı kazandırmak gibi birçok duyuşsal hedefi vardır. Okullar bu değerler ile öğrencilere nasıl davranmaları gerektiğine ilişkin rehberlik eder. Bir öğrenme ortamındaki örtük program, öğrenme ortamının değerleri ve duyguları üzerinde en yüksek etkiye sahip olan duygusal atmosfere ve yazılı olmayan koşullara işaret eder. Örtük program, öğrenme kitlesini etkileyen tüm süreçleri ve etkileşimleri içerir. Bu bağlamda, örtük program öğrencilerin ruhsal ve zihinsel sağlığını etkilemek ve eğitim ideallerine ulaşmak için büyük önem taşımaktadır. Değerler, normlar ve ahlakî kavramların, dünyanın her yerinde akla getirdiği anlamlarının yanı sıra eğitimle ilgili anlamı giderek daha da önem kazanmakta ve tartışılmaktadır. Eğitim sisteminde yeni arayışlara neden olan anlayışlar, toplumdaki inanç ve değerlerin farklılaşmasıyla ortaya çıkan yeni yaklaşımlardır. Bu farklı yaklaşımların tartışılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrencilerin değer sistemi, Okul kültürü, Örtük program.

Abstract

Values are beliefs that represent social group expectations. It can be said that the values that include the criteria of the individual's feelings, thoughts, behaviors and attitudes support the social integrity. Piaget stated that children have two systems of values arising from solidarity among peers and from the orders and prohibitions of the society. Values have a great proposition in childhood as the ideal criteria for directing the individual's life. This is a basic stage in which the individual acquires personality, assumes certain responsibilities, and becomes competent. Factors such as age, gender and school type influence the values in this period. Schools have many affective goals. Among the primary tasks of the schools are to influence the personality of the students positively, to contribute to their moral development and to teach the appropriate values for the school culture. Values tell people how to behave and what needs to be adopted. Schools have many emotional goals, such as bringing children to being clean and tidy, and being honest and fair. With these values, schools provide guidance on how to behave to students. The hidden curriculum in a learning environment refers to the emotional atmosphere and non-written conditions that have the greatest influence on the values and feelings of the learning environment. The hidden curriculum includes all the processes and interactions that affect the learning cluster. In this context, the hidden curriculum has a great precaution to influence the mental and mental health of students and to reach educational ideals. In addition to the

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

meanings that values, norms and moral concepts bring to mind throughout the world, the meaning of education is becoming increasingly important and debated. The approaches that lead to new quests in the education system are new approaches emerging with the differentiation of beliefs and values in the society. These different approaches need to be discussed.

Keywords: Value system of students, School culture, Hidden curriculum.

EĞİTİMDE SOSYAL TABAKALAŞMA VE ÇOCUK (SOCIAL STRATIFICATION ON EDUCATION AND CHILDREN)

BURCU GEZER ŞEN

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, burcugezersen@firat.edu.tr

Özet

Sosyal tabakalaşma, belirli bir sosyal sistemi oluşturan bireylerin çeşitli nitelikler bakımından sınıflandırılması şeklinde tanımlanabilir. Bu sınıflandırmalar genellikle bir akrabalık birimine üyelik, kişisel nitelikler, başarı, sahiplik, otorite ve güçle ilişkilendirilir. Tabakalaşma; toplumun eşit olmayan yaşam koşullarına sahip bireylerinin sınıflandırılmasını ifade eder. Sosyal tabakalar sosyal yapının temel unsurlarındandır. Sosyal tabakalar geçmişten günümüze toplumların ve toplumsal yapının oluşmasında etkili olmuştur. Toplumsal yapı analizleri sosyal tabakaların anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Bireyler genel olarak zenginlik, güç ve prestij olmak üzere üç tabakalaşma boyutunun onlara verdiği sosyal statülere sahiptirler. Toplumsal tabakalaşma, eğitimdeki eşitsizliklerin açıklanmasında önemli bir değişkendir. Eğitimdeki eşitsizlikler tabakalaşmadan kaynaklanabildiği gibi, bireylerin eğitim düzeyindeki farklılıklar da tabakalaşmaya sebep olabilmektedir. Toplumsal eşitsizlikler açısından bir kısır döngü söz konusudur. Türkiye’de eğitimdeki eşitsizlikler, öğrencilerin başarı durumları ve eğitimden yararlanma durumları açısından incelenmiştir. Bu çalışmaların bir kısmı ebeveynlerin eğitim düzeyi, bir kısmı ailenin gelir durumu, bir kısmı ise okul türü ile ilişkilendirilerek yürütülmüştür. Bireylerin sosyal tabakalardaki konumu eşitsizlik sosyolojisindeki temel konulardandır. Birçok araştırma, eğitimin bireylerin tutumları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Ancak bu etkiyi oluşturan toplumsal unsurlar hakkında çok az şey bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal tabakalaşma, Eğitim, Çocuk.

Abstract

Social stratification can be defined as the classification of individuals who form a particular social system in terms of various qualities. These classifications are generally associated with membership in a kinship, personal qualities, success, ownership, authority and power. Stratification; refers to the classification of individuals with unequal living conditions. Social strata are the main elements of social structure. Social strata have been influential in the formation of societies and social structure from past to present. Social structure analysis facilitates the understanding of social strata. Individuals, in general, have the social status given to them by the three stratification dimensions of wealth, power and prestige. Social stratification is an important variable in explaining inequalities in education. Inequalities in education can be caused by stratification, and differences in the educational level of individuals may cause stratification. There is a vicious circle in terms of social inequalities. Inequality in education in Turkey were examined in terms of achievement and status to benefit from the education of students. Some of these studies have been carried out by linking parents' education level, some of them with family income and some of them with school type. The position of individuals in social strata is one of the basic issues in sociology of inequality. Many studies have shown that education has a significant impact on the attitudes of individuals. However, little is known about the social elements that make up this effect.

Keywords: Social stratification, Education, Child.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ STAJ EĞİTİMLERİNDE UYGULADIKLARI ETKİNLİKLERİN EĞİTSEL YÖNÜ

MURAT TUNCER

Özet

Araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının staj eğitimlerinde uyguladıkları etkinliklerin eğitsel yönünün incelenmesidir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının uyguladıkları etkinlikler; etkinlik türü, etkinlik alanı ve çocukların yaşına uygunluğu boyutlarında eğitsel yönleri bakımından analiz edilmiştir. Çalışma grubunu, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Programı'nda Şubat ve Mayıs 2018 tarihleri arasında staj eğitimlerini almış olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada nitel yöntemlerden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Veriler öğretmen adaylarının dönem sonunda teslim etmiş oldukları staj portfolyolarından elde edilmiş olup doküman analizi yoluyla incelenmiştir. Verilere içerik analizi uygulanmıştır. Bulgulardan elde edilen sonuçlar etkinliklerin eğitsel yönü bakımından tartışılmış ve çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim, Öğretmen adayı, Staj eğitimi, Etkinlik, Eğitsel yön.

THE EDUCATIONAL ASPECT OF PRESCHOOL TEACHER CANDIDATES' ACTIVITIES IN TRAINEESHIP EDUCATION

Abstract

The purpose of the research is to examine the educational aspect of the preschool teacher candidates' activities in their traineeship education. In this direction, the activities that teacher candidates apply are; the type of activity, the area of activity and the age-appropriateness of children. The working group constitutes students who have received traineeship education between February and May 2018 at Fırat University Faculty of Education Preschool Teaching Program. Case study was used as a qualitative method. The data were obtained from the portfolios of the preschool teacher candidates' submitted at the end of the semester and analyzed by document analysis. Content analysis was applied to the data. The results obtained from the findings were discussed in terms of the educational aspect of the activities and various suggestions were presented.

Key words: Preschool education, Teacher candidate, Internship education, Activity, Educational aspect.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇİ TÜRKÇE VE MATEMATİK EĞİTİMİ UYGULAMALARINA YÖNELİK TUTUMLARI

MURAT TUNCER

Özet

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında uygulamakta oldukları Türkçe ve matematik eğitimlerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yapılmıştır. Çalışma grubunu Diyarbakır il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapmakta olan 15 öğretmen oluşturmaktadır. Görüşmelerde araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilere temel düzey analizi ve içerik analizi uygulanarak bulgulara erişilmiştir. Bulguların yorumlanması sonucunda; öğretmenlerin sınıflarında uyguladıkları matematik eğitiminin çocukları temel eğitime hazırlamaya dönük olduğu ve bu eğitiminin çocukların günlük hayattaki sayma becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin sınıflarında uyguladıkları Türkçe eğitiminin ise öncelikli olarak çocukların kendilerini ifade edebilme becerileri ile Türkçe'yi öğrenme ve doğru kullanabilme becerilerine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Türkçe eğitimi sırasında çocukların farklı anadillerden ötürü Türkçe'yi bilmeme ve sosyal içe dönüklük gibi öncelikli sorunlar yaşadıkları da tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda ise elde edilen bu sonuçlar tartışılmış ve birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi öğretmeni, Türkçe eğitimi, Matematik eğitimi, Çocuk, Tutum.

THE ATTITUDES OF PRESCHOOL TEACHERS FOR THE TURKISH AND MATHEMATICS EDUCATIONS IN THEIR CLASSES

Abstract

This study was carried out in order to determine the attitudes of preschool teachers about Turkish and mathematics educations they are practicing in their classes. The study was conducted in the case study pattern from qualitative research methods. The working group constitutes 15 teachers who work in independent kindergartens of Diyarbakır province center. Semi-structured interview form was used in the interviews which was prepared by researcher. The findings were obtained by applying basic level analysis and content analysis to the obtained data. As a result of interpretation of findings; it turns out that the mathematics education that the teachers have applied in their classes is aimed at preparing the children for basic education and this education has developed the children's daily counting skills. It has been found out that the Turkish language education the teachers apply in their classes contributes primarily to the ability of children to express themselves and to their ability to learn and use Turkish correctly. Moreover, it was also found out that during the education of Turkish children, the primary problems such as not knowing Turkish and social introversion due to different mother tongue were encountered. At the end of the research, these results were discussed and some suggestions are presented..

Keywords: Preschool teacher, Turkish education, Mathematics education, Child, Attitude.

ALBERT CAMUS' DE EĞİTİLMİŞ İNSAN MODELİ: VEBA ROMANI ÖRNEĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ YALÇIN DİLEKLİ

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, dilekliyalcin@gmail.com

ARŞ. GÖR. İBRAHİM SÖZCÜ

Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi, sozcuibrahim@gmail.com

Fransız varoluşçuluğunun önde gelen isimlerinden olan Albert Camus, yaşamı boyunca çağının olaylarına duyarlı kalmış ve bunu çeşitli alanlarda ürettiği yapıtlarına yansıtılabilmeyi başarmış Cezayir kökenli, Fransız yazarlardan biridir. Yaşadığı dönemi çok iyi şekilde gözlemlemiş ve analiz etmiştir. 20. Yüzyılın ilk çeyreğinden sonra yaşanan olaylar, sosyal ve toplumsal değişimler, savaşlar ve teknolojik gelişmeler insanların günlük yaşantılarını, hayata bakış açılarını ve kavramlarını değiştirmiştir. İnsanlar hayatı anlamlandırmakta zorlanmış varoluşlarını sorgulamaya başlamıştır. Bu değişimlere ayak uyduramayan insan bütün değerlerini yitirmiş ve kendini tanıyamaz hale gelmiştir. Bunun sonucunda bunalımlara, düş kırıklıklarına hatta sonu intihara varan umutsuzluklara kapılmışlardır. Albert Camus ise bu anlamsızlığın aydınlatılabileceği ve hayata anlam kazandırılabilceğini savunmuş, bunun için çözüm yolları bulmaya çalışmıştır. Bu bunalımları ve sıkıntıları birebir yaşamış, fikirleri, yazıları ve aktivist faaliyetleri ile umutsuz ve duyarsız insanlara bir bilinç kazandırmaya çalışmış ve her tür engellere ve olumsuzluklara karşı başkaldırmaya dayalı bir felsefe geliştirmiştir.

Bu çalışmada, eğitim alanında doğrudan bir yapıtı bulunmamakla birlikte Albert Camus'nun bilinen felsefi kavramlarının(absürd, başkaldırı, uyumsuzluk vs.) ve bakış açısının salt anlamlarından farklı olarak bu kavramların pedagojik açıdan incelenmesi yapılmaya çalışılmış ve Albert Camus felsefesinin eğitime ve eğitimin hedeflerine yansımaları araştırılmıştır. Çalışma için yazarın "*Veba*" adlı romanı incelenmiştir. Romanda adı geçen karakterler ve olaylara verdikleri tepkiler üzerinden Camus'nun eğitilmiş insan modeli çıkarılmaya çalışılmış, ayrıca veba olayının gerçekleştiği "Oran" şehri yapısı ve bileşenleri üzerinden de bir eğitim sistemi anlayışı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Veba romanı bağlamında Albert Camus' nün eğitilmiş birey anlayışının temelinde "özerklik"(otonomi) ön plana çıkmaktadır. Kendini yönetme içsel becerisine sahip, dikkatli bir anlamlandırma çabasına güden, dıştan değil içten gelen inançla eylemde bulunan bir birey profili çizilmektedir. Ayrıca Camus eğitilmiş bireyi topluma duyarlı, altruistik, bilimsel ve eleştirel düşüncüyü merkeze alan, birey merkezci anlayışa sahip kişiler olarak tanımlamaktadır. Bu alanda ülkemizde yapılan ilk araştırmalardan olma niteliğini taşıyan bu çalışmanın eğitim anlayışımıza yeni bir bakış getirebileceği düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Albert Camus, Veba, Eğitim

Abstract

Albert Camus, a leading figure in French existentialism, is one of the French writers who, throughout his life, was sensitive to events of his age and managed to reflect this to his works in various fields. He observed and analyzed the period he lived very well. The events after the first quarter of the 20th century, social changes, wars and technological developments have changed the daily lives of people, their perspectives on life and their concepts. People have begun to question their existence. The man who cannot keep up with these changes has lost all values and cannot recognize himself and has suffered from despair. On the other hand, Albert Camus argued that this meaninglessness could be enlightened and meaning could be given to life. He experienced these crises and troubles and tried to raise awareness of hopeless and sensitive people with his ideas, writings and activities. He developed a philosophy based on rebellion against all kinds of obstacles and negativities.

In this study, there is no direct study in the field of education, it was investigated the reflections of Camus' philosophy to education and the aims of education. For the study, the author's novel "The Plague" was examined. It was tried to reveal the educated human model of Camus through the

reactions given by characters and events mentioned in the novel. In the context of the novel, "autonomy" comes to forefront at the basis of Camus' educated individual understanding. In addition, Camus defines the educated individual as people who are sensitive to society, altruistic, who have scientific and critical thinking and also have individual centered understanding. It is thought that this study, which is one of the first researches conducted in our country in this field, can bring new perspectives to our understanding of education and provide benefit to our education system.

Key Words: Albert Camus, plague, education

SERA GAZI EMİSYONLARININ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE ETKİSİ VE TÜRKİYE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ANALİZİ

ÖĞR.GÖR. VEYSEL TATAR

Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslek Yüksek Okulu Ulaştırma Hizmetleri Bölümü
vtatar@artvin.edu.tr

MERİÇ BURÇİN ÖZER

Park Denizcilik ve Hopa Liman İşletmeleri A.Ş, meric.ozel@hopaport.com.tr

Özet

Fosil yakıtların yakılması ve bunun sonucunda karbondioksit ve metan gibi sera gazlarının açığa çıkması, küresel ısınma ve ısı artışının doğal sonucundan dolayı iklim değişikliğine yol açmaktadır. Küresel iklim değişikliği ekolojik, ekonomik ve sağlık boyutları ile hayatın her yönünü etkilemektedir. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle küresel iklim değişikliğinin potansiyel etkileri açısından risk grubu ülkeler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada sera gazı emisyonlarının kaynakları, değerleri ve küresel iklim değişikliği üzerindeki olası etkileri araştırılarak, Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Sera Gazı, Türkiye

EFFECT ON CLIMATE CHANGE OF GREENHOUSE GAS AND ANALYSIS OF TURKEY CLIMATE CHANGE

Abstract

The burning of fossil fuels, and consequently the emergence of greenhouse gases such as carbon dioxide and methane, leads to climate change that is inherently consequential to global warming and heat buildup. Global climate change affects every aspect of life with its ecological, economic and health dimensions. Turkey, due to its geographical location, potential effects of global climate change are among the countries suffering from the risk group. In this study presents, sources of greenhouse gas emissions, values and examining the possible effects on global climate change, the studies in this field in Turkey.

Keywords: Climate Change, Greenhouse Gases, Turkey

ULAŞTIRMA MODLARI VE TÜRKİYE KOMBİNE TAŞIMACILIK STRATEJİSİ

ÖĞR.GÖR. VEYSEL TATAR

Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslek Yüksek Okulu Ulaştırma Hizmetleri Bölümü
vtatar@artvin.edu.tr

MERİÇ BURÇİN ÖZER

Park Denizcilik ve Hopa Liman İşletmeleri A.Ş., meric.ozar@hopaport.com.tr

Özet

Dünyada ve Türkiye’de taşımacılık faaliyetlerinde gerçekleşen artışla birlikte trafik sıkışıklığı, trafik kazaları, çevre ve gürültü kirliliği gibi taşımacılık kaynaklı olumsuz etkiler de daha belirgin hale gelmiştir. Taşımacılık, kapasitesi giderek artan küresel mal ticaretinde en önemli sektörlerden biri konumuna gelmiş olup, bu yönüyle ülkelerin ekonomi ve ekoloji politikalarını da doğrudan etkilemektedir. 2023 yılında 500 milyar dolar ihracatı hedefleyen Türkiye, bu ekonomik büyüklüğe ulaşmak için gerekli tüm altyapının geliştirmeyi hedeflemektedir. Kombine taşımacılık türü, ekonomik büyümede önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası platformlarda, sadece karayolu taşımacılığına bağlı olan bir taşımacılık sisteminin, orta vadede sürdürülebilir olmadığı varsayılmaktadır. Bu sebeple; farklı taşımacılık türlerinin dengeli ve entegre bir şekilde kullanılmasını sağlayacak kombine taşımacılık düzenlemeleri ve faaliyetlerinin acilen uygulamaya sokulması gerekmektedir. Bu çalışmada taşıma modları hakkında bilgilendirilerek, ulusal boyutta Türkiye’nin kombine taşımacılık konusunda yaptığı faaliyetler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kombine Taşımacılık, Taşımacılık Modları, Türkiye

TRANSPORT MODES AND TURKEY COMBINED TRANSPORT STRATEGY

Abstract

With the increase in transport activities both in the world and Turkey, certain negative effects resulting from this traffic increase, such as traffic congestion, accidents, environmental and noise pollution is becoming more apparent. Transport has become one of the most important sectors in the global commodity trade, which is increasing in capacity, which directly affects the economic and ecology policies of the countries. \$ 500 billion export target in 2023 by Turkey, aims to develop all the necessary infrastructure to achieve this economic size. The type of combined transport plays an important role in economic growth. On international platforms, it is assumed that a transport system that is linked only to road transport is not sustainable in the medium-term. Therefore; combined transport arrangements and activities to ensure the balanced and integrated use of different types of transport are urgently needed. In this study; informed about modes of transport and Turkey combined transport.

Keywords: Combined Transport, Transport Modes, Turkey

GÖRSEL SANATLARIN PROPAGANDA AMAÇLI KULLANIMI: I.DÜNYA VE II. DÜNYA SAVAŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

ARŞ. GÖR. ZEYNEP GÖNÜLAY ÇALIMLI

*Çalıştığı Kurum ve Bölüm: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi
Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı
zeynepgonulaycalimli@gmail.com ve/veya zeynepgcalimli@gazi.edu.tr*

ÖZET

Savaş dönemlerinde propagandanın oldukça yaygın bir şekilde kullanıldığı bilinmektedir. Propaganda yapılırken hedef kitleyi etkilemek için çoğunlukla görsel sanat yöntemlerine başvurulur. Bu araştırmada görsel sanatların savaş ve propagandayla olan ilişkisini dünya savaşları sırasında kullanılan görsel materyallerle açıklanmaya çalışılacaktır. Bu bağlamında Dünya savaşları sırasında iktidarların kullandığı görsel propaganda malzemeleri ve sanatçının kendisini ifade ettiği propaganda araçlarından örnekler gösterilecektir. Yöntem olarak betimsel analiz, içerik analizi ve literatür tarama tekniği kullanılmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan eserler yoluyla savaşlarda görsel sanatların insanları nasıl yönlendirdiği gösterilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Propaganda, Görsel Sanatlar, Savaş Resimleri, Savaş Temalı Posterler.

ABSTRACT

Propaganda is known to use quite extensively during wars. When propaganda to influence the target audience is mostly visual art methods will be applied. In this study, the relationship of the visual arts of war and propaganda used during world war will be explained with visual materials. In this context, the use of power during World War II propaganda and visual artists express themselves as examples of propaganda tools will be shown. As a method, descriptive analysis, content analysis and literature review technique is used. Work undertaken as part of the war through the works visual arts directed at how people will try to show that.

Keywords: First World War, Second World War, Propaganda, Visual Arts, War Painting, War-Themed Posters.

EĞİTİM, BEŞERİ SERMAYE VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: ORTA GELİRLİ ÜLKELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

HİCRAN KASA

Öğretim Görevlisi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, hkasa@thk.edu.tr

ESRA UYGUN

Öğretim Görevlisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, esra.uygun@gop.edu.tr

Ekonomik büyüme kavramı, geçmişten günümüze İktisat yazınında çok sayıda araştırmaya konu olmuş bir kavramdır. Ülkelerin refah seviyelerinin de bir göstergesi olan bu kavramla birlikte, özellikle az gelirli ve orta gelirli birçok ülkenin sürdürülebilir ekonomik büyüme hedefine ulaşabilmeleri için fiziki sermaye ve işgücü yanında beşeri sermayeye de yeterince önem vermelerinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın amacı, beşeri sermayenin geliştirilmesine yönelik yapılacak eğitim reformları ve yatırımların, ekonomik büyüme üzerine etkilerinin incelenmesidir. Söz konusu amaç doğrultusunda, gittikçe artan nitelikli insan gücüne olan ihtiyacın karşılanmasına yönelik uygulamalara ve diğer orta gelirli ekonomilerle istatistiki veriler ışığında kıyaslamalara yer verilecektir. Bu bağlamda seçilmiş orta gelirli ekonomilerde eğitim ve beşeri sermayenin ekonomik büyümeye etkileri, Panel Veri Analizi yöntemi ile araştırılacaktır. Yeni nesil panel veri modeli olan CCEGM modeli ile her bir ülke için elde edilen sonuçlar ayrı ayrı yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sosyal Sermaye, CCEGM, Orta Gelirli Ekonomiler

ENDÜSTRİ 4.0 KAPSAMINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

HİCRAN KASA

Öğretim Görevlisi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, hkasa@thk.edu.tr

GÖZDE ARSLAN

Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, garslan@thk.edu.tr

Su ve buhar enerjisinin mekanik üretim tesislerinde kullanılması ile başlayan endüstri devriminin ilk aşaması dünyada köklü bir değişim yaratmakla birlikte diğer yeniliklerin de kapısını aralamıştır. 20. yüzyılın başlarında elektrik enerjisi ile kitlesel üretimin gerçekleşmesi sonucunda endüstri devriminin ikinci basamağı ortaya çıkmıştır. Üçüncü basamak ise 1970'lerden sonra bilgi teknolojilerinin hayatımıza girmesi ile var olmuştur. 21. yy'la gelindiğinde siber ve fiziksel sistemlerin bir arada kullanılması ile endüstri devriminin dördüncü basamağı yani 'Endüstri 4.0' aşamasına geçilmiştir. Bu çalışmada, endüstri 4.0'ın yapıtaşlarını oluşturan dokuz teknoloji trendi tanımlamakta ve üreticiler, üretim ekipmanları tedarikçileri için potansiyel teknik ve ekonomik faydaları araştırılmaktadır. Türkiye'nin bu sürece uyumu noktasında artan nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyaç ve bu ihtiyacı karşılamada eğitim sisteminin uygun olup olmadığı ise diğer ülkeler ile karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Yenilik odaklı büyüme teorileri ve Türkiye'nin uyumu konusunda hazırlanan çalışma, 2023 hedeflerine ulaşılabilmesi konusunda yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Endüstri 4.0, İnovasyon, 2023 Hedefleri

DOĞRU MESLEK TERCİHİNDE DUYGUSAL ZEKANIN VE MESLEKİ BECERİLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ İÇİN MODEL GELİŞTİRİLMESİ: SAKARYA-ERENLER İLÇESİ ÖRNEĞİ

FERİHA SOYSAL

Sakarya İl Millî Eğitim Müdürlüğü, AR-GE Birimi, ferihaolmez@gmail.com

ZEYNEP DERİNDAG

Erenler Yunus Çiloğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Rehber ve Psikolojik Danışman,
zderindag@gmail.com

ÖZET

Bireylerin meslek seçimi yaşantısını önemli ölçüde etkilemektedir. Kişinin kendine uygun mesleği seçebilmesi için kendini iyi tanıması gerekmektedir. Günümüzde meslek seçimi sekiz yıllık temel eğitimden sonra okul tercihi ile başlamaktadır. Meslek lisesini tercih eden öğrenciler lise ikinci sınıfa geçerken çeşitli etkenlere bağlı bölüm (meslek alanı) tercihleri yaparak e-okul aracılığıyla yerleştirilmektedir. Bu etkenler doğru belirlenirse öğrenci tercih yaparken doğru kararlar alarak başarılı ve mutlu olacağı meslek dalını seçmiş olacaktır. Öğrenci zaman içinde kendini daha iyi tanımaya başladıkça mesleki tercihlerinde değişimler olabilmektedir. Meslek lisesi öğrencilerinin severek öğrenim göreceği bir meslek alanını seçmesi, öğretmenlerin ilgi duyan öğrencilerle eğitim ortamında bulunması, öğretmenlerin meslek doyumunu alması, öğrencilerin öğrenmeye meraklı olması, okulun daha az disiplin sorunları ile uğraşması vb. gibi olumlu sonuçlara sebep olacaktır. Tüm bu nedenler öğrencilerin doğru meslek tercihlerinin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırmada Sakarya İli Erenler ilçesinde bulunan iki meslek lisesinde, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket, lise 9,10,11 ve 12.sınıflarda okuyan öğrencilerin % 30 u alınarak toplam 622 öğrenciye uygulanmıştır. Anket, demografik bilgiler, devamsızlık, başarısızlık ve okul ile ilgili tutumlar, kendini tanıma ve mesleki beceriler olmak üzere 6 bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı, öğrencilerin kendini tanıma bölümünden yararlanarak duygusal zeka puanlarını ölçmek, mesleki beceri puanlarını belirlemek, okula, cinsiyete, sınıf seviyesine, meslek alanlarına (bölümlere) göre farklılıklarını görmek, farklılığın gücünü ölçmek, mesleki beceriler ile duygusal zeka faktörleri arasındaki ilişkiyi inceleyerek bir model oluşturmaktır. Analizler sonucunda model geliştirilmiş ve duygusal zeka puanları bakımından iki lise arasında farklılığın gücü bakımından % 100, bölümlere göre % 2,4 anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Ancak cinsiyet ve sınıf düzeyine (9,10,11,12) göre farklılık ortaya çıkmamıştır. Mesleki beceri puanları bakımından okul, cinsiyet ve sınıf seviyesine göre % 60, bölümlere göre % 6,6 anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon analizine göre de duygusal zeka faktörleri arasında %100, mesleki beceriler arasında % 100, duygusal zeka ile mesleki beceriler arasında ise % 87 oranında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: duygusal zeka, mesleki beceri, meslek lisesi

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ KAMU ALIM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ARZU POLAT

Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, arzuakyildiz@gazi.edu.tr

Özet

Kamu alımı, kamu idarelerinin faaliyetlerini yürütmeleri için ihtiyaç duydukları yapım işleri ile mal ve hizmetleri temin etme sürecidir. Bu süreç temel olarak ihtiyaçların tespiti ve gerekli kaynağın sağlanması ile başlar, ihtiyacın tanımlanması, ihtiyacın temininde uygulanacak usulün seçilmesi ile devam eder. Alım işleminin sözleşmeye bağlanması ve usulüne uygun olarak teslim edilmesiyle son bulur. Gerek kamu hizmeti anlayışındaki değişimler ve gerekse daha önce kamu kurumlarınca üretilen pek çok mal ve hizmetin özel sektörden temin edilmesi yönündeki eğilimler kamu alımlarının hacim olarak büyümesi sonucunu doğurmuştur. Bunun sonucu olarak kamu alımları ekonomik ve sosyal politikaların en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Kamunun tedarikçilerin seçiminde adil ve profesyonel olma zorunluluğu, tüm kamu kurumlarının uygulayacağı rekabeti ve şeffaflığı ön plana çıkaran alım usullerini ortaya çıkarmıştır. Kamunun yaptığı tüm alımların, ortak bir usul çerçevesinde yapılması yeknesaklık sağlayacak ve sistemin dışına çıkılamaması ile birlikte denetimler de kolaylaşacak ve daha etkin bir şekilde yapılacaktır.

Ülkemizde kamu alımlarını düzenleyen kanunlar gelişen koşullar nedeniyle sürekli değişime uğramış, yolsuzluğu önleme amacı ve Avrupa Birliğine üyelik süreci değişimlerin odak noktası olmuştur. Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde, AB müktesebatına uyum çerçevesinde olumlu gelişmeler izlenmiştir. Bu anlamda 2003 yılında yürürlüğe konulan 4734 sayılı Kanun ile önemli bir reforma imza atılmıştır. Rekabet, şeffaflık ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı temel hedef ilkeler olarak belirlenmiştir. AB kamu alımları direktifleri rekabeti artırabilmek amacıyla; devletlerin kamu alımlarını Topluluk genelinde ilan etmesini, bu ilanlarda yapılacak alımlarla ilgili mümkün olduğunca ayrıntılı bilgi sağlanmasını, idarelerin Topluluk genelindeki tedarikçi veya müteahhitlere eşit davranmasını istemekte, bu konularda Topluluk genelinde ortak kurallar oluşturmayı hedeflemektedir. Çalışma ile ihale sistemleri hakkında genel bilgiler verildikten sonra, Türkiye'deki ihale mevzuatının aksayan yönleri, Türk kamu alım sisteminin AB kamu alım sisteminden temel farkları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Harcaması, Kamu Alımları, Kamu İhale Yöntemleri

DIŞ TİCARETTE KRİZLER SONRASI DEĞİŞEN KORUMACILIK ÖNLEMLERİ

ARZU POLAT

Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, arzuakyildiz@gazi.edu.tr

Özet

Kaynakların kıt, ihtiyaçların sonsuz olması teorisi doğrultusunda hiçbir ülke kendi ihtiyacını kendi kaynaklarıyla karşılayamamaktadır. Bu nedenle uluslararası ekonomik ilişkilerde en önemli pay dış ticarete aittir. Dış ticaret ülkelerin belirli malların üretiminde uzmanlaşmasını sağlayarak ürün hakkında yeni buluşları hızlandırmakta ve ülkelere ölçek ekonomilerinden faydalanma imkanı vermektedir. Dış ticaretin faydaları küçük ekonomiler için daha önemlidir. Dış ticaret yapmayan küçük ekonomili ülkeler sadece iç ticaret ile ürettiklerini tüketmeye mahkum edilirse, bilim, teknoloji ve finansal düzenlemeler gibi konularda deneyimsiz, eksik bilgili ve başarısız olacaktırlar. Sonuçta da az çeşit ürüne daha fazla bedel ödeyerek ekonomik bakımdan refaha ulaşamayacaklardır.

Dünyadaki bütünleşme ve küreselleşme eğilimleri dış ticaretin önemini son yıllarda daha da artırmıştır. Dış ticaret sayesinde aralarında mesafe olan ülkelerdeki üretici ve tüketiciler ilişki kurmakta ve böylece de artan uluslararası ilişkiler de ülkelerin kendi içinde bir dönüşüme girmesine neden olmaktadır. Bir diğer ifade ile küreselleşme sonucu dış ticaret serbestleşmeye başlamaktadır. Serbest ticaret, küreselleşmenin gereklerinden biri olsa da teoride ne kadar güçlü olursa olsun, uygulamada hiçbir sınırlamaya tabi olmayan uluslararası mal ve hizmet ticaretiyle çok fazla karşılaşmamaktadır. Özellikle savaş ve kriz dönemlerinde ülkelerin kendi ürünlerine yönelmesi dış ticarete bir müdahale olarak korumacılık olgusunu ortaya çıkarmıştır. Kriz dönemlerinde yaşanan yüksek enflasyon ve işsizlik ile ekonomik durgunluğa çözüm için hükümetler tarafından uygulanan tedbirler arasında ithalatı azaltıcı, ihracatı artırıcı koruma önlemleri önemli bir yer tutmaktadır.

Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere birçok ülke tarafından, yerli üreticilerini dış rekabetten korumak amacıyla, koruma önlemlerine başvurulmaktadır. Bu tür önlemlere başvurma gerekçesi olarak, ulusal savunma, iktisadi kalkınma, dumpingin önlenmesi, istihdamın artırılması, ticaret hadlerinin iyileştirilmesi, dış pazarlık gücünün artırılması, belirli meslek grubu veya sektörün korunması gibi nedenler gösterilmektedir.

Ülkemizde ithalde alınan dolaylı vergilerin dış ticaret üzerindeki etkisi devam etmektedir. Ayrıca gümrük vergileri ile aynı etkiye sahip ek mali yükümlülükler, anti dumping vergisi ve telafi edici vergi yoluyla Türkiye'deki üreticiler yabancı devletler tarafından verilen sübvansiyon ve yabancı firmalar tarafından uygulanan dumpinglere karşı korunmaktadır. Bu çalışma ile dış ticaret, dış ticarete korumacılık ve dış ticarete klasik ve yeni korumacılık önlemlerinden bahsedilerek, kriz sonrası özellikle Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde korumacılık ve korumacılık önlemlerinin etkileri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Serbest Ticaret, Korumacılık, Korumacılık Önlemleri.

İŞLETME ÇALIŞANLARINDA STRES KAYNAKLARI ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KIRKLARELİ İLİ ÖRNEĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR CANBAZ
Kırklareli Üniversitesi, serdar.canbaz@klu.edu.tr

ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ
Kırklareli Üniversitesi, emel.poyraz@klu.edu.tr

ÖZET

Sanayi devrimi sonrası artan iş olanakları ve değişen yaşam alanları, yükselen yaşam standartları geçmiş yüzyıllarda pek de bilinmeyen “Stres” kavramını günlük yaşantımızda sık kullanılır hale getirmiştir. Çağımızın hastalığı olarak da betimlenen stres bireylerde ve örgütlerde farklı tepkiler olarak ortaya çıkmaktadır. Stres düzeyi kişiye göre farklılık gösterdiği gibi, çalışma ortamı ve çevresel koşullara göre de farklılıklar gösterebilmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı işletmelerde çalışanların stres kaynaklarının incelenmesidir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, işe bağlı stres ile ilgili kuramsal kavram ve yaklaşımlara değinilmiştir. İkinci bölümde konuyla ilgili alan araştırmasına yer verilmiştir. Araştırma problemi, hipotezler, evren ve örneklem, örneklem süreci, veri toplama araçları ve istatistiksel analiz yöntemlerine bu bölümde yer verilmiş ve araştırma bulguları açıklanmış, önerilere yer verilmiştir.

Araştırma Kırklareli ili çevresinde hizmet veren işletmelerde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırma örnekleminin özelliklerini betimlemek için tanımlayıcı istatistiksel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Stres faktörlerini saptamak amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Stres kaynakları; organizasyon yapısı ve atmosferi, bireysel özellikler, organizasyonda oynanan rol, iş hayatının dışındaki stres kaynakları, işteki ilişkiler ve mesleki ilerleme olmak üzere 6 faktöre indirgenmiş, yazılan 6 modelde birbirleri ile ilişkilerine yer verilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkları test etmek için bağımsız gruplarda t testi, çoklu regresyon analizi ve ANOVA testi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Stres, Stres Yönetimi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL KATILIMA BAKIŞI: BABAESKİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR CANBAZ
Kırklareli Üniversitesi, serdar.canbaz@klu.edu.tr

ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ
Kırklareli Üniversitesi, emel.poyraz@klu.edu.tr

ÖZET

İnsanlığın ve birlikte yaşamının başlangıcına kadar götürülebilecek olan bir olgu olarak karşımıza çıkan siyaset hemen her toplumda önemli bir kurumdur. Özellikle 2000 sonrası süreçte değişen kamu yönetimi anlayışıyla birlikte vatandaşların siyasi hayatta daha aktif ve siyasi karar alma süreçlerinde daha etkili olma talebi birey ile devlet ilişkisini kapsayan “siyaset” kavramının literatürde sıkça karşımıza çıkmasına imkân sağlamıştır.

Bu araştırmada, demokrasinin ölçütlerinden biri olan siyasi katılımda önemli rol oynayan gençlerin siyasi katılım eğilimlerini ölçmek amaçlanmış ve bu doğrultuda, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin siyasi katılım eğiliminin belirlenmesi yönünde araştırma yapılmıştır. Araştırmanın ana kütesini Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi uygulanmıştır. Toplam 394 anket değerlendirmeye uygun bulunarak SPSS (20.0) analizi yapılmıştır. Çalışma iki bölüme ayrılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde siyaset, siyasi katılım ve demokrasi kavramlarına değinilmiştir. İkinci bölümde konuyla ilgili alan araştırmasına yer verilmiştir. Araştırma problemi, hipotezler, evren ve örneklem, örneklem süreci, veri toplama araçları ve istatistiksel analiz yöntemlerine bu bölümde yer verilmiş ve araştırma bulguları açıklanmış, önerilere yer verilmiştir. Araştırmada bireylerin siyasi yaşama katılım boyutlarının yaş, cinsiyet, gelir durumu, kent ya da kırsal yaşama durumu, sivil toplum kuruluşlarına üyelik, gibi faktörlerle ilişkisi ve siyasi yaşama katılım boyutları incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin siyasi katılım ilgisi incelenmiş olup, bazı kişisel özelliklere göre öğrencilerin siyasi katılım düzeyleri arasında farklılıkların bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Katılım, Siyasi Katılım, Üniversite Öğrencileri

İL ÖZEL İDARELERİNİN İŞLEVSELLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

ÖĞR. GÖR. UĞUR EYİDİKER

Kırklareli Üniversitesi, ugur.eyidiker@klu.edu.tr

ÖĞR. GÖR. EMEL POYRAZ

Kırklareli Üniversitesi, emel.poyraz@klu.edu.tr

Özet

Anayasal bir kurum olan il özel idarelerinin temeli Osmanlı Devleti'nin Fransız il idaresini örnek alarak oluşturduğu hukuki düzenlemelere dayanmaktadır. İl özel idarelerinin kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede görev ve sorumlulukları değişen konjonktürel durumlara göre farklılaşma göstermiştir. Merkezi idarenin taşra teşkilatı olan il yönetimi ile karıştırılan il özel idarelerinin durumu zaman zaman varlık sorununa dönüşebilmiştir. Osmanlı'da kuruldukları ilk zamanlarda tüzel kişiliği olmayan il özel idarelerinin yerel yönetim olarak kabul görmediği söylenebilir. 1900'lü yıllara kadar hukuksal ve işlevsel alt yapısı oluşturulamayan il özel idareleri tam anlamıyla 1913 yılında çıkarılan geçici bir yasa ile işlevsel bir yapıya kavuşabilmiştir. Geçici yasa ile işlevsel etkinliğe kavuşan ve yerel, müşterek ihtiyaçların yerine getirilmesinde önemli bir yer edinen il özel idareleri cumhuriyet ilan edildikten sonra da önemi koruyabilmiştir. Yerel yönetimlere olan güvenin tam yerleşmemesi, belediye ve köy yönetimlerine ilişkin hukuksal düzenlemelerin yeterli olmaması, merkezi yönetimin güçlü tutulmaya çalışılması cumhuriyet ilan edildikten sonra uzun bir süre Türkiye'de il özel idareleri aracılığıyla yerel yönetimlere yön verildiğini söylemek mümkündür. 1960'lardan itibaren planlı döneme geçilmesi daha önce il özel idarelerinin sorumluluk alanına bırakılmış birtakım hizmet ve görevlerin merkezi idareye devredilmesini ve/veya birlikte sorumlu olunmasını beraberinde getirmiştir. Belediye ve merkezi yönetimlerin güçlenişinin il özel idarelerinin işlevselliğini azalttığı görülebilmektedir. Özellikle nüfusu yüksek olan şehirlerde hizmetlerin optimum olarak verilmesini sağlamak, hizmetlerde verimliliği arttırabilmek ve belediye sınırlarının işlevsel olarak hukuki bir çerçeveye oturtabilmek için çıkarılan Büyükşehir Belediye Yasalarıyla beraber il özel idarelerinin varlığına büyükşehir olan illerde son verilmiştir.

Yapılan bu çalışma ile amaçlanan il özel idarelerinin değişen zaman, idari- yönetsel koşullar ve hukuksal metinlerin ışığında işlevsel yapılarını değerlendirebilmektir.

Anahtar Kelimeler: İdare, İşlev, Yerel Yönetim

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA TARIM VE GIDA ÖZELİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNİN İNCELENMESİ

SEDA ARI

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu 06550 Çankaya-Ankara
E-posta: sedasezgin@yahoo.com

DOÇ. DR. YENER ATASEVEN

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü 06110 Dışkapı-Ankara
E-posta: yenerataseven@hotmail.com

ÖZET

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, 18. yüzyılda başlayan Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan toplumsal ve çevresel kaygılar ile ekonomik ve sosyal ilerlemeyi dengeleme ihtiyacına yanıt olarak ortaya çıkmıştır. 1987 yılında “Sürdürülebilir Kalkınma”nın ilk temel tanımının yapıldığı Ortak Geleceğimiz raporu ile başlayan süreç sırasıyla Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Zirvesi, 1992), Binyıl Zirvesi (2000), Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (2002) ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (2012) ile devam etmiştir. Bu süreçte sürdürülebilirliğe dair pek çok plan ve sözleşme hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Tarım ve gıda sektörü bu süreçte oldukça önemli bir yer tutmaya devam etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, kalkınmanın tüm sektörlerini kapsamakta olup tarım ve gıda sektörü sürdürülebilir kalkınmanın üç temel dayanağı açısından önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışma, literatüre dayalı olup küreselleşen dünyada uluslararası ilişkiler kapsamında sürdürülebilir kalkınmanın tarım ve gıda özelinde genel bir değerlendirmesinin yapılabilmesi için birinci aşamada çeşitli makale, kitap, internet kaynakları ve ilgili konferanslar incelenmesi yoluyla literatür taraması yapılmıştır. İkinci aşamada literatür kaynaklarının çeşitli açılardan değerlendirilmesi, yorumlanması ve sentezlenmesi yapılmış ve bunların neticesinde sürdürülebilir kalkınma tarım ve gıda özelinde incelenmiştir.

Bu çalışma sonucunda, 2015 yılında BM ülkeleri tarafından kabul edilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi ve 169 alt hedef incelendiğinde söz konusu hedeflerin çoğunun tarım ve gıda kavramları ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olduğu görülmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin 169 alt hedefi de dikkate alındığında tarımsal üretim-gıda güvenliği kavramı içinde yoksulluğa ve açlığa son, erişilebilir ve temiz enerji, sorumlu tüketim ve üretim, çevresel sürdürülebilirlik, iklim eylemi gibi konuların ön plana çıktığı görülmektedir.

Bu çalışma, küreselleşen dünyada sürdürülebilir kalkınmanın tarihsel gelişim sürecini ve bu süreçte ortaya konan sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gelişim sürecinin önemli kilometre taşları olan konferanslar ve bu konferans çıktılarının tarım ve gıda özelinde incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, tarım ve gıda sektörlerinin sürdürülebilir kalkınmanın başarılmasındaki rolü değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma, tarım ve gıda, sürdürülebilir kalkınma hedefleri

MESNEVÎHÂN MUSTAFA RÜŞDÎ'YE AİT BİR AŞKNÂME TERCÜMESİ

SELMA ATAMAN

On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eski Türk Edebiyatı, Doktora
atamanselma.081@gmail.com

Klasik Türk şairleri arasında en rağbet gören tarikatlardan biri olan Mevlevilik, bünyesinde pek çok şair yetiştirmiş; ne var ki bazıları, Türk Edebiyat Tarihi içinde kendilerine yer bulamamıştır. Bu şairlerden biri de Mevleviliğin son zamanlarına yetişmiş olan Mustafa Rüşdî ibn Mehmed Tevfik'tir. Bahariye mevlevîhânesinin şeyhlerinden olup aynı zamanda mesnevîhânlık yapmış olan şair, mürşidi Hüseyin Fahreddin Dede adına yazdığı tarih manzumesi ve Hayyâm rubailerine yapmış olduğu tercüme ile yalnızca birkaç kaynakta adından söz ettirebilmiştir. Şiirlerinin yanı sıra Farsça eserlerden yapmış olduğu tercüme ile de dikkat çeken Rüşdî, şiirlerini ve tercümelerini bir defterde toplamış ve defterine Ravzâtü'l-Uşşâk Nüzhetü'l-Müştâk adını vermiştir. Bahsi geçen defterde tercümesi verilen ilk eser, kimine göre Mevlânâ'ya kimine göre ise Sultan Veled'e ait olduğu söylenen Aşknâme isimli manzumedir. Doksan iki beyitten oluşan ve mesnevî nazım şekli ile yazılmış olan Aşknâme'nin, Rüşdî'den başka Hasan Halid el-Mevlevî tarafından yapılmış bir şerhi ve Ali Behçet tarafından yapılmış bir tercümesi daha bulunmaktadır. Bu çalışmada Rüşdî'nin Aşknâme adlı mesnevîye yapmış olduğu tercümenin gün yüzüne çıkarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Rüşdî, Mesnevîhân, Aşknâme.

SİYASİ ETİK VE KUTADGU BİLİĞ

BENGÜCAN FINDIK

Araştırma Görevlisi Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi- Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
bengucanfindik@gmail.com

Türk ve dünya tarihi açısından çok önemli bir yere sahip olan Kutadgu Bilig; Türk yazınının elimize ulaşan ilk siyasetnamesidir. Yapıt dört ana karakterin karşılıklı konuşmaları şeklinde kurgulanmış ve devlet yönetimiyle ilgili bilgi ve öğütlere yer verilmiştir. İlk Müslüman Türk Devleti olan Karahanlılar döneminde yazılmış olan yapıt, Türklerin geçiş dönemi özelliklerini yansıtmaları bakımından da önemlidir.

Kutadgu Bilig’de anlatılan devlet, sınırlandırılmış bir iktidarla, hukuk devleti ve sosyal devletle benzerlikler göstermektedir. Yöneticilerin sahip olması istenen özellikler ve onlara verilen öğütlerden de siyasi etik değerlere ulaşabilmektedir.

Kutadgu Bilig’deki hükümdar ve vezir karakterlerini incelediğimizde ve onlara verilen öğütlere baktığımız zaman, siyasi etik değerleri taşıyan bir hükümdar ve vezir görmekteyiz. İktidarı paylaşan siyasi bir güç olarak vezir; seçkin, işinin ehli, akıllı, dindar, dürüst, yumuşak huylu, yalan söylemeyen, sabırlı, gözü tok, atamaları liyakat prensibine göre yapan biridir. Vezir mal hırsına düşmemeli ve rüşvetten de uzak durmalıdır.

Hükümdara baktığımız zaman da, görünüşüne özen gösteren, bilge, yalan söylemeyen, halka iyi davranan, cömert, ahlaklı ve dindar olması beklenen bir lider görmekteyiz. Hükümdar, yasalar önünde eşitlik prensibine yakınları aleyhine olsa bile uymalı ve adaletini herkese eşit uygulamalıdır. Hükümdar herkesin kendisini örnek alacağını düşünerek hareket etmelidir. Bütün atamalarını halkın yararını düşünerek yapmalı, halka zulüm edenleri görevinden alıp cezalandırmalıdır. Günümüzün en ciddi siyasi etik sorunlarından biri olan rüşvet, Kutadgu Bilig’de de önemsenmiş ve hükümdara aç gözlü insanlara makam vermemesi öğütlenmiştir.

Eserde en çok öne çıkartılan siyasi etik değerler; doğruluk, adaletli olmak ve bilgeliktir. Toplum yönetenlerin bu değerleri taşıması Kutadgu Bilig’in en büyük kaygısı durumundadır.

Siyasi etiği, devlet yönetiminde yöneten ve yönetilenlerin uygulamaları ve uymaları gereken kurallar, ilkeler ve yöntemler şeklinde tanımladığımızda; Kutadgu Bilig’de işlenen konuların başında bunun geldiğini görürüz. Kutadgu Bilig’de tıpkı bir anayasa şeklinde karşımızda olan töre kavramı, kağan da dahil olmak üzere tüm toplum tarafından kesin şekilde uyulması gereken kurallar toplamıdır.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Etik, Siyasi Etik Kuramları, Ahlak, Kutadgu Bilig, Türk Kültürü

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA NEOLİBERAL HUKUK DEVLETİ İNŞASI

DR. ÖĞR. ÜYESİ H. GÖKÇE ZABUNOĞLU

Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, zabunoglu@kku.edu.tr

DOÇ. DR. ABDURRAHMAN SAYGILI

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, kamusal@hotmail.com

ÖZET

Hukuk devleti kavramı, yapısı itibarıyla çok dinamik bir kavramdır. Bu dinamikliğin de sonucu olarak kavram, sürekli bir dönüşüm içerisinde. Günümüz hukuk devleti anlayışı, evrensel normlar fikrinin yükselmesi, hukukun üstünlüğü fikrinin küreselleşmesinin sonucu olarak artık tek başına ulus devletlerin konu alanı olmaktan çıkmıştır. Kabul edilen evrensel normlar, kurulan uluslararası mahkemeler, uluslar-üstü hukuk normlarının ortaya çıkması birlikte düşünüldüğünde günümüz hukuk devleti anlayışına ışık tutmaktadır. Küreselleşmeyle vaat edilen, iş gücünün, teknolojik gelişmelerin ve sermayenin serbest dolaşımıdır. Üretimin küreselleşmesinin sonucu olarak ülke bazında faaliyet gösteren firmaların üretim faaliyetleri diğer ülkelere ve kıtalara yayılmaya başlamıştır. Ticaret ve finans küreselleşmiş ve bunun sonucu olarak da tüketimin küreselleşmesi ortaya çıkmıştır. Küreselleşme, olumlu ve olumsuz pek çok sonucun doğmasına sebebiyet vermiştir. Bu sonuçlar hukuk alanında da kendini göstermektedir. 2. Dünya Savaşı sonrasında yaşananlarda göz önünde bulundurularak neo-liberal kuram inşa edilmiştir. İnşa edilen bu kuramda, kişilerin özel mülkiyet hakları korunacak, hukuk devleti ilkesi ekseninde hareket edilecek ve son ama en önemli olarak serbest piyasa ve ticaretin işlemlerini sağlayan araçlar koruma altına alınacaktır. Neo-liberalizm çerçevesinde vurgulanan bir başka önemli nokta, devlet kontrolünde olan ya da ortak kullanıma açık değerlerin özelleştirilmesi, devletin müdahale ettiği sektörlerin deregülasyonu ve böylelikle kusursuz bir rekabet ortamının ulusal ve küresel düzeyde inşasıdır. Ayrıca piyasa mekanizmasının işleyişi ve özel mülkiyet başta olmak üzere 1. kuşak hakların korunmasını temel alan konu sınırı, küreselleşme çağında da, hukuk devleti ilkesinin özünü oluşturmayı sürdürmektedir. Küreselleşmeyi karakterize eden nokta onun ulus devletin otoritesine yönelik tehditleri bünyesinde barındırıyor olmasıdır. Ancak şu da söylenmelidir ki Küreselleşme “hukukun üstünlüğü” ilkesinin sadece ulusal devletlerde değil dünya ölçeğinde de geçerli olması, hukukun üstünlüğü düşüncesine güç katmaktadır. Günümüzde baktığımız zaman, hukuk devleti anlayışı, evrensel normlar fikrinin yükselmesinin, hukukun üstünlüğü fikrinin küreselleşmesinin sonucu olarak artık tek başına ulus devletlerin konu alanı olmaktan çıkmıştır. Bu bildiride küreselleşme kavramının hukuk devleti üzerindeki etkileri ve bu etkiler sonucu ortaya çıkan yeni durum ve kurumlar tartışılarak yeni inşa alanı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Hukuk Devleti, Küreselleşme, Neoliberalizm.

YEREL GÖZETİMDEN KÜRESEL GÖZETİME : “PANOPTİKON” KAVRAMININ TAMAMLAYICISI OLARAK “SİNOPTİKON”

DOÇ. DR. ABDURRAHMAN SAYGILI

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, kamusal@hotmail.com

DR. ÖĞR. ÜYESİ H. GÖKÇE ZABUNOĞLU

Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, zabunoglu@kku.edu.tr

ÖZET

Eski zamanlarda da, birçok tasviri olan ve birçok uygulamasına rastladığımız “göz”, yani “izleme”, “gözetleme” durumu söz konusu olmaktadır. Fransız yazar, düşünür, sosyolog Michel Foucault, ortaya attığı panoptikon kavramıyla, günümüzde iktidar, muhalefet ve yönetilen arasındaki bağlantıyı “göz” bakış açısıyla ortaya koymaktadır. Foucault, panoptikon kavramını yaratırken öncelikle hapisane incelemelerini gerçekleştirmektedir. Foucault’nun hapisanedeki sistemden çıkardığı sonuç, “tutukluda iktidarın otomatik işleyişini sağlayan bilinçli ve sürekli bir görülebilirlik halini yaratmak” olduğudur. Öncelikle panoptikon, bir hapisane tasarımıdır. Kavramı sosyal bilimlere kazandıran Foucault olsa bile, bu kendine münhasır hapisane modelinin mimarı Jeremy Bentham’dır. Sinoptikon kavramı ise, çoğunluğun az kişiyi izlemesiyle, kendisini “az” kişinin söylemlerine göre uyarlaması, disipline etmesidir. Yani, çoğunluk, azlığın etkisi altına girerek, uyma davranışı göstermektedir. Sinoptikon kavramı, özellikle kitle iletişim araçlarının gündelik hayattaki yeri itibarıyla etkili bir disiplin biçimidir. Bilişim teknolojileri ile süreklilik kazanan gözetimde, panoptikon ile eşleşen yerel denetim işlevinin; sinoptikon ile eşleşen küresel denetime doğru kaydığı görülmektedir. Ancak iktidar, günümüzde küresel çağda kontrol sağlarken, denetim işlevini eğlence ve hazi ile eşleştirmekte ve panoptikondaki görünmezliğin yanında, sinoptikondaki bilinmezliği de ekleyip kendini görünmez kılmaktadır. Şuan ki yaşantımızda, panoptikon ve sinoptikon modelleri beraber yürümektedirler. Louis Althusser’in devletin ideolojik aygıtları tarifinde polis, kitle iletişim araçları, eğitim ve din ön plana çıkmaktadır. Panoptikon, polisin uygulamalarında; sinoptikon ise, kitle iletişim araçları sayesinde gerçekleştirmektedir. Kitle iletişim araçları ayrıca, eğitim; kanaat önderleri ve din gibi konularda da uygulama aracı işlevini gerçekleştirir. Sokaktaki, iş yerindeki, kamudaki, internetteki kamera çekimlerinde gözüken tek tip insan modeli, kitle iletişim araçlarıyla üretilmektedir. Bu yüzden panoptikon ve sinoptikon birbirini pekiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler : Gözetim Toplumu, Küreselleşme, Panoptikon, Sinoptikon.

DEVLETLER ARASI KRİZLERDE ULUSLARARASI KAMUOYUNUN ETKİNLİĞİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR KESGİN

Giresun Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, sdrksn@hotmail.com

Özet

Devletler çıkarlarını korumak için kendilerine kırmızı çizgiler belirlemektedirler, söz konusu çizgiler aşıldığında politik krizler ortaya çıkmakta. Krizler uluslararası boyut kazandığında ise uluslararası kamuoyunu daha fazla etkileyerek haklılığını kabul ettiren taraf avantajı eline geçirmiş olmaktadır. Bu noktadan itibaren bir tarafın atacağı adımlar daha meşru olarak görülürken diğer taraf haksız konuma düşebilecektir. Uluslararası hukukun henüz tam bir hukuk mahiyeti taşıyor oluşu ve sistemin güç temelinde hareket eden ülkeler arasındaki ilişkiler üzerine kurulmuş olması krizler esnasında uluslararası aktörlerin haklının değil güçlünün yanında durma eğilimlerini beraberinde getirmektedir. Uluslararası ortamda ülkeler arası ilişkilerde belirli davranış kalıplarının varlığı da krizlere yaklaşımları etkileyen bir diğer unsur olarak karşımıza çıkmakta. Günümüz dünyasında uluslararası ortamdaki engeller ve uygun zeminleri de değerlendirerek uluslararası kamuoyunun desteğini olabildiğince alabilmek krizlerden kazançlı çıkabilmenin en önemli şartlarından birisi haline gelmiş durumda.

Çalışmada devletlerin krizler esnasında uluslararası kamuoyunu etkileyebilmek adına geliştirdikleri stratejiler ve argümanlar örnek olaylar üzerinden değerlendirilmeye çalışılacak, zamana, mekana ve şartlara uygun yöntem ve araçların neler olabileceği üzerine çıkarsamalar yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kriz Yönetimi, Uluslararası Hukuk, Uluslararası Politika

BİYOLOJİ VE FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAM KAZANIMLARINA UYGUN BİYOETİK EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

MEHMET YILDIRIM

Biyolog, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, mozerkeskin@gazi.edu.tr

MELİKE ÖZER KESKİN

Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü,
Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, replikasyon@gmail.com

Teknolojinin hızla gelişmesi, farklı disiplinlerin biyoloji bilimi ile kesişmesi genetik mühendisliği, biyoteknoloji gibi yeni bilim dallarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bilim dallarındaki uygulamalar insanoğlunun karşılaştığı birçok soruna çözüm sunmasına rağmen, beraberinde kürtaj, süt bankası, ojeni, ötanazi gibi etik tartışma konularını da gündeme getirmiştir. Bu etik sorunların ya da toplum bilimsel konuların çok boyutlu paydaşlarının değişken ve çeşitli olması biyoetik alanını ortaya çıkarmıştır. Gerek şu anda karşı karşıya kaldığımız gerekse de gelecekte ortaya çıkacak biyoetik tartışma konularında karar verici rolünü üstlenecek öğrencilerin bu konulardaki temel bilgileri edinmesi ve toplumsal rollerini kazanması önem taşımaktadır. Bu durum öğrencilerin bilimsel alandaki yeterliliklerinin yanında sosyal, kültürel, dini, ahlak vb. unsurları kapsayacak farklı bir öğretim yaklaşımı olan biyoetik eğitiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendi değerlerini keşfedip biyolojik bilimlerle ilgili durumlara uygulayabileceği, Sokratik metoda dayalı sorgulayıcı, açıklayıcı, kendilerini rahatça ifade edebilecekleri, farklı görüşlere saygı duyacakları ve konunun paydaşlar açısından değerlendirilebildiği öğrenme ortamı biyoetik eğitiminin temelini oluşturur.

Bu bağlamda bu çalışmada biyoloji ve fen bilimleri öğretim programları etik konular çerçevesinde incelenmiştir. Öğretim programları kazanımlarına paralel farklı sınıf düzeylerinde biyoetik konularla ilgili etkinlikler tasarlanmış ve geliştirilmiştir. Kazanımlarla örtüşen etkinliklerin tasarlanmasında film, gazete haberleri, hipotetik senaryolar, oyunlar vb. kullanılmıştır. Aynı zamanda öğreticiye etkinliklerin sınıfta kullanımına yönelik işleyiş önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etik eğitimi, Etkinlik Geliştirme, Etik, Toplum bilimsel konular

SELİMİYE CAMİİ VE LALE

NERGİS ÇANAK

Öğretim Görevlisi, T.Ü. Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO. Geleneksel El Sanatları Programı, e-mail: nergiscnk@hotmail.com, nergiscanak@trakya.edu.tr

Selimiye Camii her anlamda özel bir mimari yapı olmasının yanında, süslemecilik yönünden de en güzel örneklerin yer aldığı bir mimari şaheserdir. Mimar Sinan'ın üstün dehasının yansıdığı mimari özellikleri ve ilklere imza atan bir yapı olma özelliği dışında, süsleme sanatlarının da en gösterişli ve güzel eserlerine sahiptir. Çinilerinden kalem işlerine, mermer işçiliğinden mukarnas başlıklarına, minarelerinin hala çözülemeyen sırlarından şadırvanlarına ve efsanelerine kadar dünya üzerinde varlığını sürdüren bir mimari şaheser olarak kabul edilmektedir.

Camii'nin iç süslemelerinde kullanılan 16.yüzyılın ikinci yarısından sonra en üstün seviyesine ulaşan çini örnekleri, İznik saray atölyelerinde imal edilmiş sır altı tekniğinin en güzel örneklerden oluşmaktadır. 1572 tarihli bir fermanla buradan sipariş edilmiştir. Mihrap duvarı, minber köşk duvarı, Hünkâr mahfili duvarları, kadınlar mahfili, kemer köşelikleri, kible yönündeki pencere alınlıkları muhteşem çinilerle bezenmiştir. Dönemin karakteristik özelliklerini ve renklerini yansıtan karanfiller, bahar çiçekleri, bulutlar, şakayıklar, sümbüller ve lalelerle bezenmiştir.

Mihrap duvarındaki büyük çini panolarda al, mavi çiçek ve yaprak süslemeler, pencere üstlerinde lacivert üzerine ak, sülüs Elhem suresi yazılı kartuşlar, en üstte de geniş bir ayet bordürü yer alır. Mermer mihrabın sivri kemerli alınlığında lacivert üzerine ak sülüsle, ayet yazısı göze çarpar. Hünkâr mahfili sivri kemerli pencere alınlıklarında, lacivert üzerine ak sülüsle ayetler ve iki pencere arasında tepede yine lacivert üzerine ak kufi yazılı kare pano da ilgi çeker.

Lale, tek soğanlı zambakgillerden bir süs bitkisidir. Bir sap üzerinde tek bir çiçek açar. Tevhidin sembolü olan elife benzetilir. Lale, ebced hesabı olarak Allah lafzıyla aynı olan 66 rakamına denk gelmektedir. Bu özelliği ile lale, Türk toplumunda adeta kutsallık kazanmış ve Allah'ın varlığını yansıtan özel bir çiçek olarak algılanmış, güzelliğinin sırrı da buna bağlanmıştır. Türk süsleme sanatlarında da çok önemli bir yeri olan lalenin 12.yüzyılın ikinci yarısından itibaren kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Süslemenin birçok alanında kullanıldığını gördüğümüz lale, Selimiye Camii iç mekân süslemelerinde de en çok kullanılan süsleme unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Mekân içinde kullanılan çini süslemelerde, çeşitli renk, farklı türlerde ve boyutlarda 101 lale motifi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lale, çini, süsleme.

GELENEKLİ SANATLARIN SIRLI”ÇİNİ”

NERGİS ÇANAK

Öğretim Görevlisi, T.Ü. Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO. Geleneksel El Sanatları Programı, e-mail: nergiscnk@hotmail.com, nergiscnak@trakya.edu.tr

Sanat, bir ifade biçimidir. İnsanın yaşanmışlıklarını gönül gözüyle seyrederken, görüp hissettiklerini, semboller aracılığıyla objeler üzerine aktarmasıdır sanat. İçinde bulunduğu topluma ve orada yaşayan bireylere ayna tutar sanat. Gerçeklerle yüzleştirir, gelenekleri, görenekleri, tarihi, inançları, felsefe ve kültür birikimlerini harmanlayarak tarihe not düşer, daima canlı kalmasını sağlar. Gelenekli sanatlar ise bir medeniyetin hafızasıdır, yaşanmışlıklarıdır, yaşanacaklarıdır, geçmişi ve geleceğidir. Kısacası kültür mirasıdır.

Günümüze taşıyabildiğimiz gelenekli sanatlarımızdan ve en önemlilerinden biriside çini sanatıdır. İlk örneklerinin Uygur Türklerine, (8.-9.yy.) dayandırıldığı çini, sözcük olarak, hem sırlı duvar kaplamaları, hem de kap kacak olarak nitelendirilen ev eşyaları için kullanılır. Zaman içinde kullanım eşyaları için seramik, duvar süslemesinde kullanılan kaplamalar içinse çini kullanılmaya başlanmıştır.Selçuklu mozaik ve renkli sır tekniğinin birleşmesi, Osmanlı çini sanatına bir başlangıç teşkil etmiştir. Ancak en görkemli eserlerini 15. Yüzyılın ikinci yarısından 17.yüzyılın yüzyılın sonlarına kadar olan süreçte vermiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun çini sanatına katkıları renk ve desen zenginliği olarak yansımıştır. Saraya bağlı olarak İznik'te kurulan çini atölyeleri, 16. yüzyılda her anlamda zirvede olan Osmanlı İmparatorluğu gibi, en parlak dönemini yaşamış ve renk, desen ve teknik açıdan zirveye ulaşmıştır. Kısa bir dönem kullanılan ve ustasının ölümü ile maalesef yok olan “mercan kırmızısı” da bu dönemde görülmektedir.

Diğer bütün alanlarda olduğu gibi çini sanatında da, 17.yüzyılın ilk yarısından itibaren görülmeye başlanan siyasi çöküş ile gerilemeye başlamış, çini atölyeleri tek tek kapanmıştır. Günümüzde, Kütahya'da küçük atölyeler şeklinde sürdürülmeye çalışılan Türk çini sanatı, eski gücünü kaybetmiş olsa bile, duvar süslemesinde, süs ve hediyelik eşya ve hobi çalışmaları çerçevesinde ekonomiye katkı sağlamaya devam etmektedir. Bu araştırma, Geleneksel Türk El Sanatlarında çok önemli bir yere sahip olan ve en görkemli örneklerinin yer aldığı çini sanatının ilk başlangıcından günümüze kadar olan serüvenini anlatmak amacıyla ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelenekli, çini, sembol,sıraltı.

ENGELLİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN ÇOCUKLARININ SERBEST ZAMANLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

DOÇ. DR. SİBEL ARSLAN

Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor ABD.,
sblarslan06@gmail.com

ÖZGE ORHAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD Yüksek Lisans
Öğrencisi, ozgeorhan@gmail.com

Özet

Yaşam boyunca insanların davranışlarında değişme meydana getirme süreci olarak kabul edilen eğitim, bu süreç içerisinde bireyin topluma uyumunu sağlama görevini de üstlenir. İnsanları hayata hazırlamak amaçlı uygulanan eğitim programlarının gerçekleştiği kurumlar olan okullar, bu amacı gerçekleştirmek için her türlü yol ve yöntemin en uygun olanlarını kullanmak durumundadır. Ancak bu gerçekleştirilirken toplumdaki her kesimin aynı derecede bundan faydalandığı söylenemez. Engelliler gibi özel gereksinimleri olan dezavantajlı grupların eğitim olanaklarından yararlanmasında sıkıntılar olduğu bilinmektedir. Engelli öğrencilerin, engelli olmayan akranlarıyla bütünleşerek hem sosyal hem akademik gereksinimlerini karşılamaları amacıyla okullarda kaynaştırma eğitimi uygulamaları yapılmakta, ayrıca zihinsel engelli öğrenciler için özel alt sınıflar oluşturulmaktadır. Okulda ve okul dışı sosyal yaşamda dezavantajlı konumdaki engelli öğrencilerin ihtiyaçlarının desteklenmesinde okulun sahip olduğu olanakların ve okul dışındaki uygulamaların katkısı tartışılmazdır. Tıpkı diğerleri gibi özel gereksinimi olan öğrencilerin de okul dışında kendilerini ifade edebilecekleri, mutlu olabilecekleri, hem akademik hem sosyal yönden gelişimlerini destekleyici serbest zaman etkinliklerinin içinde yer almaları gerekmektedir. Engelli öğrencisi bulunan velilerin, çocuklarının serbest zamanlarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma; tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. 191 engelli öğrenci velisine araştırmacılar tarafından geliştirilen anket uygulanmış, verilerin analizinde yüzde (%), frekans (f) ve aritmetik ortalama ($\bar{X}$) değerlerinden yararlanılmış, iki ayrı kümenin verdiği cevapların analizinde t-testi, çoklu grup karşılaştırmalarında Anova (tek yönlü varyans analizi) testi; Anova testlerinde farklılık yaratan grupları belirlemek için LSD Çoklu Karşılaştırma Testi kullanılmıştır. Sonuç olarak engelli öğrencilerin çok büyük çoğunluğunun serbest zamanlarında yeterli düzeyde etkinliğe katılmadıkları, çoğunlukla pasif etkinliklere yöneldikleri, velilerin engellilere yönelik haklardan ve sosyal olanaklardan yeterince haberdar olmadıkları, bunun yanında velilerin serbest zaman etkinliklerine katılımın çocuklarına sağlayacağı yararlar konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu; ayrıca ailenin ekonomik durumu, velinin eğitim düzeyi ve öğrencinin engel grubuna göre veli görüşlerinin farklılaştığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Engelli öğrenci, Veli, Serbest zaman

TOPLUMSAL ELEŞTİRİ BAĞLAMINDA BİR ÖYKÜ: 6 NUMARALI KOĞUŞ

AYLA KAŞOĞLU

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Öğretim Üyesi, aylakasoglu@gmail.com

Öykü türünün ustalarından Anton Pavloviç Çehov (1860–1904), Rus aristokrasinin çöküşüyle ortaya çıkan yeni koşullarda sıkışıp kalan aydın sınıfı eserlerinde konu edinmiş, söz konusu sınıfın bulunduğu ortama, topluma yabancılaşmasına ve manevi bağların yok olup gitmesine dair tepkilerini açıkça dillendirmiştir. 19. yüzyılın son çeyreğindeki Rus yaşamını, insanını ve doğasını gözler önüne seren Çehov, sanatsal çizgisini zamanla mizahtan/ironiden sert toplumsal eleştirilere yöneltmiş, olgunluk döneminde daha ziyade toplumsal ve bireysel sorunlara dikkat çekmek istemiştir. Bu bağlamda olgunluk dönemi eserleri arasında yer alan *6 Numaralı Koğuş* (Палата №6, 1892) adlı öyküsünü yazmıştır. Söz konusu eserini sefaleti, yoksulluğu ve kürek mahkûmlarının içler acısı durumunu bizzat yakından gözlemlediği Sahalin Adası dönüşünde kaleme almış ve oradan edindiği izlenimleriyle yeni hayat görüşünü ortaya koymuştur. *6 Numaralı Koğuş*, Rusya'nın sorunlarına duyarsız ve eylemsiz kalan ve onları yalnızca uzaktan izlemeyi tercih eden elit Rus aydınının “deliliğinin” bir simgesidir. Tezat bir anlam yüklenilen öyküde *akıllı* ve *deli* kavramları harmanlanmış ve içten içe delilik sorgulanmıştır. Gittikçe duyarsızlaşan ve günden güne çöken bir topluma ne hapisaneler ne de akıl hastaneleri yeterli olacaktır. Dönemin toplumsal düzeninin/düzensizliğinin ortaya konulduğu öyküde; yaşam kaygısı ve telaşından başka bir şeyle ilgilenmeyen, akıl hastanesindeki insanlık dışı uygulamalara sesini çıkarmayan ve halkı aşağılayan çalışanların kısacası her şeyin farkında olup tüm yaşananlara karşı duyarsızca davrananlar eleştirilir. Benzer bir şekilde hastanede olanlar ve yaşananlar herkesçe bilinmekte, ancak düzenin bir parçası olarak kabul görüp tepki gösterilmemektedir. Ülkesindeki düzeni, adaletsizliği bir koğuş içine sıkıştırarak sembolize eden Çehov, çağdaşı Leskov'un sözleriyle de 6 numaralı koğuşta minyatür olarak Rusya'nın genel düzeni ve karakterlerini betimlemiştir.

Çalışmamızda söz konusu öyküde Rusya'daki toplumsal düzen ve bozuklukların *akıllı* ve *deli* kavramları üzerinden nasıl ortaya konulduğu gösterilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kayıtsızlık, eylemsizlik, Rusya, toplumsal düzen.

CENGİZ HAN'A KÜSEN BULUT ADLI ESERDE BİREYİN YERİ

AYLA KAŞOĞLU

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
Öğretim Üyesi, aylakasoglu@gmail.com

Cengiz Han'a Küsen Bulut (1990), Aytmatov'un iç içe geçmiş iki hikâyeyi okuyucuyu ana temadan uzaklaştırmadan ustalıkla birleştirebilme becerisini gösterdiği eserdir. Eser, genel çerçeveden bakıldığında başlangıcı ve bitiş noktasıyla sarmal bir biçimde okuyucuyu başladığı noktaya getirir. Aynı şekilde iç hikâyenin dış hikâyeye olan yansımaları, okuyucunun iki farklı ancak ortak noktaları olan konular arasında düşünsel olarak geçiş yapmasına imkân sağlar. Roman, İkinci Dünya Savaşından sonra Stalin döneminde baskıcı rejimin insanlar üzerindeki uygulamalarından bir kesitle başlar ve sosyalist iktidarın din olgusuna olan bakış açısı ortaya konur. Ardından Cengiz Han dönemine geçiş yapılır. Bütün dünyaya egemen olmak için Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi, gölgesi olarak koymuş olduğu katı kuralların çiğnenmesine, en küçük bir disiplinsizliğe ve ihmalkârlığa izin vermeyen Cengiz Han'ın iktidar hırslılığının yanı sıra insan hayatını nasıl da hiçe saydığı vermiş olduğu buyruklar ile gözler önüne serilir. Bu noktada Cengiz Han'ın tüm dünyaya egemen olmak için çıktığı Batı Seferinde yasak aşk nedeniyle Yüzbaşı Erdene ve sevdiği kadın Togulan çocukları olduğu ve Cengiz Han'ın emrine karşı geldikleri için idam edilirler. İlk hikâyenin kahramanı olan Abutalip Kuttubayev ise *Cengiz Han'a Küsen Bulut*'ta sistemin sadık bir sorgu yargıçısı olan Tansıkbayev tarafından Stalin iktidarına karşı bir suç unsuru olarak ortaya konmaya çalışılır. Çok sevdiği karısı ve çocuklarından ayrı, işkence görmesine rağmen ne ile suçlandığını dahi bilmeyen Abutalip'in sonu da Yüzbaşı Erdene gibi sevgisi uğruna ölüm olur ve iki hikâye benzer bir şekilde son bulur.

Çalışmamızda Aytmatov'un *Cengiz Han'a Küsen Bulut* eseri özelinde tarihsel bir kişilik olan Cengiz Han ve Sovyet Rusya'nın diktatörü Stalin dönemindeki mutlak gücün toplum ve bireyler üzerindeki olumsuz etkileri ortak özellikler bağlamında ele alınıp irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: Cengiz Han, sosyalizm, iktidar, otorite.

İNTERNET ÜZERİNDEN SATIN ALMALARLA İLGİLİ TÜKETİCİNİN SOSYAL MEDYA'DA ÖZEL ŞİKAYETTE BULUNMA EĞİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KIRIKKALE İLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR ARAŞTIRMA

DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM BOZACI

Kırıkkale Üniversitesi Keskin Meslek Yüksekokulu Kırşehir Yolu 3.Km. 71800 Keskin/KIRIKKALE,
iborganizer@gmail.com

ÖZET

Günümüzün önemli iletişim araçlarından biri haline gelen sosyal medya, tüketiciler ile işletmeler arasındaki iletişimlerde kullanılabilir. Tüketiciler, sosyal medyayı şikayetlerini diğer tüketicilere iletmek amacıyla da kullanmaktadır. Bu çalışmada, müşterinin internet üzerinden gerçekleştirdikleri satın almalarında karşılaştıkları sorunlar neticesinde, kendi sosyal ağlarında şikayette bulunma (özel şikayet) eğilimini etkileyen faktörler incelenmektedir. Bu doğrultuda Kırıkkale ilinde kolayda örnekleme yöntemiyle 338 sosyal medya kullanıcı olan ve son 6 ay içerisinde internet satın almalarında sorun yaşayan müşteriden veri toplanmakta ve elde edilen veriler analiz edilmektedir. Araştırma sonuçlarına göre hatadan kaynaklı müşteri kını ve hatanın normalliğine yönelik atıfların sosyal medyada özel şikayette bulunma eğilimini pozitif yönde, hatanın kendine ait olduğuna yönelik atıflar ve diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilme korkusunun negatif yönde etkilediği tespit edilmektedir. Ayrıca bu eğilimin, cinsiyet, gelir, yaş ve meslekten de etkilendiği anlaşılmaktadır. Müşterinin şikayetini işletmeye iletmek yerine, kendi sosyal ağında paylaşmasının neden olabileceği zararlar göz önünde bulundurulduğunda araştırma sonuçlarının internet üzerinden satış yapan işletmeler için yararlı olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müşteri şikayeti, özel şikayetler, sosyal medyada müşteri şikayeti

FACTORS AFFECTING CONSUMERS TENDENCY TO MAKE PRIVATE COMPLAINT IN SOCIAL MEDIA ABOUT PURCHASINGS ON INTERNET: A RESEARCH CONDUCTED IN KIRIKKALE

ABSTRACT

Social media, which has become one of the important communication tools of today, can also be used for communication between consumers and businesses. Consumers also use social media to communicate their complaints to other consumers. In this study, the factors affecting the tendency of making on their social Networks (private complaints) are examined as a result of the problems they encounter while purchasing via the internet. In this direction, initial data gathered from 338 social media users, who faced a problem through internet purchases over the last 6 months with convenience sampling method, and the collect data are analyzed. According to the results of the research, it is determined that customer hatred and normality references toward encountered fault positively affect the private complaining tendency. And self references toward the fault and fear of negatively being evaluated by others affect negatively the tendency. It is also understood that this tendency is influenced by gender, age, income and occupation. It is expected that the results of the research will be useful for firms selling on the internet, given the damages that may be caused by the customer's sharing in their social network rather than communication the complaint to firm.

Keywords: Customer complaint, private complaints, customer complaint in social media

ALGILANAN YALNIZLIK İLE ALIŞVERİŞ MERKEZİNDE HAZCI TÜKETİM İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: KIRIKKALE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM BOZACI

Kırıkkale Üniversitesi Keskin Meslek Yüksekokulu Kırşehir Yolu 3.Km. 71800 Keskin/KIRIKKALE,
iborganizer@gmail.com

Özet

Algılanan yalnızlık, insan davranışlarını etkileyen bir özellik olarak, tüketici davranışlarına etkileri bakımından pazarlama alanındaki bilim adamlarının dikkatini çekmektedir. Ancak yerli pazarlama literatüründe yalnızlığın tüketiciye etkilerine ilişkin çalışmalara rastlanmamaktadır. Sosyal gereksinimleri olan bir varlık olarak bireyin algıladığı yalnızlık düzeyi ile alışveriş merkezinde hazcı tüketim arasındaki ilişki bu çalışmada incelenmektedir. Bu doğrultuda öncelikle yalnızlık, algılanan yalnızlık, algılanan yalnızlığın neden ve sonuçları ve tüketici davranışlarına etkileriyle ilişkili gerçekleştirilen başlıca çalışmalar incelenmektedir. Ardından algılanan yalnızlık ile A.V.M.'lerde hazcı tüketim ve başlıca tüketici tercihleri arasındaki ilişkiler, Kırıkkale ilinde gerçekleştirilen bir anket çalışmasıyla incelenmektedir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, algılanan yalnızlığın; A.V.M.'lere yalnız gitme, hafta içi akşamları gitme, daha sık gitme ile ilişkili olduğu ve A.V.M.'lerde hazcı tüketimi olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Son olarak araştırmacı ve işletmelere öneriler geliştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Yalnızlık, Alışveriş Merkezi, Hazcı Tüketim

AN INVESTIGATION ON THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED LONELINESS AND HEDONIC CONSUMPTION IN SHOPPING MALLS: A RESEARCH IN KIRIKKALE

Abstract

Perceived loneliness attracts the attention of scientists in the marketing field in terms of its effects on consumer behavior as a feature that affects human behavior. However, studies on the effects of loneliness on consumer are not found in local marketing literature. The relationship between the level of perceived loneliness of individual as a creature with social need, and hedonic consumption in shopping malls is examined. In this respect, main studies about loneliness, perceived loneliness, causes and consequences of perceived loneliness and effects of perceived loneliness on consumer behaviors are examined. Then, the relationships among perceived loneliness and hedonic consumption and main consumer preferences in S.M. is investigated by a survey study in Kırıkkale province. As a result of the analysis of the obtained data, it is understood that perceived loneliness is correlated with going alone, on weekday evenings and more frequently to S.M. and it negatively affects the hedonic consumption in S.M. Finally, suggestion for researchers and businesses are being developed.

Keywords: Perceived Loneliness, Shopping Mall, Hedonic Consumption

COŞKUN IRMAK'IN *İTAAT DENEYİ*'NDE İTAATE BOYUN EĞMEK VE DEĞİŞMEK

PROF. DR. ZEKİ TAŞTAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edebiyat Fakültesi,
zekitastan@gmail.com

Kurgusal bir metin içinde barındırdığı zenginlik dolayısıyla sadece edebiyatın değil diğer bilim dallarının da ilgisini çekebilecek nitelikte geniş bir malzemeye sahiptir. Sosyoloji, tarih, psikoloji gibi pek çok bilim dalının özel anlamda kurgusal bir metinden faydalanması olasıdır. Bunun karşısında kurgusal bir metnin oluşumunda diğer bilim dallarının birçok özelliğinden de yararlanılabilir. Türk edebiyatında özellikle Tanzimat sonrası dönemde Batıdan aldığımız birçok edebî türde bu etkileşimi görebiliriz.

Roman, tiyatro veya öykü için sadece tarih değil sosyoloji ve psikoloji kavramlarının da etkileşimi önemlidir. Birçok yazar, eserini oluştururken bu dalların içerdiği niteliklerden büyük oranda yararlanmışır. Özellikle toplumsal ve tarihi olayları konu alan metinlerde, karakter yaratmada veya devrin sosyal atmosferini oluşturmada tarihten, sosyolojiden, psikolojiden yararlanmamak mümkün değildir. Türk edebiyatında tarihsel ve sosyal olayların kurgusal dünyada yankısını bulduğu sayısız örnek mevcuttur. Örneğin 12 Eylül Askerî Müdahalesi ve bu kırılmanın yarattığı toplumsal trajedi, devrin edebî üretimine ciddi anlamda yansımıştır. Roman ve tiyatro başta olmak üzere hemen hemen edebî türlerimizin pek çoğunda, Türk tarihinin bu çok önemli hadisesinin farklı açılardan ele alarak yorumlanmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

12 Eylül tiyatrosu, tarih ve sosyolojiden yararlanırken karakter yaratmada özellikle psikolojinin etkisinde daha çok kalır. Birçok eserde karakterlerin, 12 Eylül'ün yarattığı baskı ve şiddet uygulamaları sonucunda derin psikolojik travmalara maruz kaldıkları, korkutulmuş sindirilmeye çalışıldıkları, içine kapanık, karamsar, umutsuz hale getirildikleri fark edilecektir. Tuncer Cücenoglu'nun *Çıkamaz Sokak*, Ferdi Merter'in *Bir Kadın Bir Erkek Vardı*, Bilgesu Erenus'un *Acılar Şenliği*, Yılmaz Onay'ın *Karadul Efsanesi ve Hücre İnsanı*, Erkan Gökçü'nün *Duyarlılık Üzerine Vivaçe ve Gerçek Kurbanın Acısı*, Eşber Yağmurdereli'nin *Akrep*, Gülsüm Cengiz'in *Yaşamın İndeki Kadınlar* ve Hasan Öztürk'ün *Koridor*, Coşkun Irmak'ın *İtaat Deneyi* adlı eserleri, bu çerçevede ilk akla gelenlerdir. Bu eserlerin hemen hepsinde devrin sosyal psikolojisini kavramaya fırsat sunan dikkat çekici çizgilere rastlanır. Coşkun Irmak'ın *İtaat Deneyi*'ne ise bu anlamda ayrı bir önem atfedilebilir. Çünkü bu eserde, sosyal düzenin uğradığı büyük kırılma sonrasında ortaya çıkarılan "şiddete meyilli insan tipi"nden yola çıkılarak bu durumun sosyo-psikolojik boyutları sorunsallaştırılmaktadır. Baskı ve şiddet sonrasında bir karakterin başka bir kişinin davranışını nasıl etkileyebildiği ve onu nasıl değiştirdiği çok net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. 12 Eylül döneminde şiddete, işkenceye maruz bırakılan insanların psikolojilerini belirleyen bu yıkıcı güç karşısındaki konumları ve bu gerçeğin yarattığı sakıncalı toplum görüntüsü, oyunun başkişisi Nuri'nin yaşadıkları üzerinden etkili bir şekilde ortaya konulur.

Biz bu çalışmamızda Coşkun Irmak'ın *İtaat Deneyi* adlı oyunundan yola çıkarak işkenceye maruz bırakılan ve itaat etmeye zorlanan kahramanın dönüşümünü ve değişimini incelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Türk Tiyatrosu, Edebiyat Sosyolojisi, Toplum Psikolojisi, İtaat ve Şiddet Toplumu, 12 Eylül.

FEMİNİST TİYATRO VE ÜLKER KÖKSAL'IN OYUNLARINDA FEMİNİST ÖGELER

PROF. DR. ZEKİ TAŞTAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edebiyat Fakültesi,
zekitastan@gmail.com

MEHMET TÛTAK

Erkek egemen düşüncenin hâkimiyeti altında gelişim gösteren sosyolojik, teolojik ve tarihsel süreçlerde kadının bir özne olarak hak ettiği konuma erişemediği görülür. Kadınların adaletsizlik, eşitsizlik ve baskıya maruz kalmasına yol açan bu durum, kadın cinsinin ikincil konumdan kurtarılması çabalarını da beraberinde getirir. Ne var ki kadınların ataerkil yapı tarafından uzunca bir süre görmezden gelinen eşitlik mücadelesinin feminizm olarak nitelenmesi ve bir kavram niteliğine ulaşması ancak 19. yüzyılda mümkün olur. Tarih boyunca sosyo-kültürel ortam başta olmak üzere hayatın her alanında varlığını sürdüren kadın kültürünün yadsınamayacağı gerçeğini savunan feminist düşünce, 20. yüzyılın ortalarından itibaren müzik, sanat ve edebi türlerde yaygınlık kazanır. Kadının kendi benliğinin tek sahibi olduğunu vurgulayan feminist sanatçılar, bu varoluşsal mesajı resim, heykel, el işi, dans ve tiyatro gibi sanatın pek çok alanında farklı biçim ve ifade tarzlarıyla dile getirmeye çalışmışlardır.

Kadının sanat alanındaki temsili, tiyatro özelinde değerlendirildiğinde ise kadın geleneğinin yüzyıllar boyunca yok sayıldığı, kadın deneyiminin erkekler tarafından yansıtıldığı ve hatta kadın karakterlerin dahi erkekler tarafından oynandığı gerçeğiyle karşılaşılır. Bütün bu nedenlerden ötürü kadının toplumsal hayatta hak ettiği konuma erişmesi için pek çok alanda mücadele veren kadın hareketleri, kadın kimliğinin tiyatro aracılığıyla değiştirilmesi ve yanlış yorumlanmasına da karşı çıkarak kadınların saklı olan tarihini gün yüzüne çıkarmayı amaç edinir.

Batı'da 1960'lı yıllardan itibaren ayrı bir tiyatro kategorisi teşkil edecek şekilde ortaya çıkmaya başlayan feminist tiyatronun ülkemizdeki teşekkülü, Batı tiyatrosuna oranla oldukça geç bir tarihe tekabül eder. Ülkemizde 1980'li yıllardan itibaren kadınların sergilenen oyunlarda üzerlerindeki ataerkil baskıyı, eşitsizliği ve toplumsal sömürüyü rahatlıkla ifade etmeleri; toplumsal cinsiyete ilişkin sorunların, farklılıkların ve kadınlığın anlamının tartışılması feminist tiyatronun gelişimine önemli katkılar sunar. Özellikle kadın yazarların, kadın olgusunu ve kadın bakış açısını geleneksel anlayışın ötesinde işlemeleri sonucunda kadın kimliği ve kadın sorunlarıyla ilgili ortaya çok sayıda eser çıkar. Ülker Köksal da en çok eser verdiği 1970-1990 yılları arasında özellikle kadın sorunlarını öne çıkardığı çok sayıda tiyatro eseriyle de dikkatleri üzerine çeker.

Bu çalışmada öncelikle feminizmin kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri üzerinde durulacak, feminist tiyatronun ortaya çıkışı ve özellikleri ortaya konacaktır. Daha sonra Ülker Köksal'ın dünyada oluşan feminist harekete ve bu hareketin edebî rolüne ilişkin görüşlerine yer verilerek oyunlarında feminist öğeleri hangi yönleriyle ön plana çıkardığı ve nasıl yorumladığı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Feminist Tiyatro, Ülker Köksal, kadın.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ZORUNLU DERS OLARAK ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ DERSİNİ OKUTMA SORUNSALI

ATATURK'S PRINCIPLES AND REVOLUTION HISTORY COURSE AS A REQUIRED COURSE IN HIGHER EDUCATION PROBLEM

ELİF AKAR

Öğretim Görevlisi, Kırıkkale Üniversitesi, elifakar@kku.edu.tr

Özet

1980 İhtilali sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nde yükseköğretim kurumlarında 5i dersi diye adlandırılan, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi yaklaşık 37 seneden beri bu kurumların tüm bölümlerinde zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ile Yabancı Dil (İngilizce) derslerinin okutulması hakkındaki düzenleme, Yüksek Öğrenim Kanununun 5. Maddesinin (i) bendinde belirtildiği için, Türkiye genelindeki Üniversitelerde bu derslere 5i dersleri denilmektedir.

İnkılap Tarihi dersi fakültelerin ya da yüksekokulların uygun göreceği elemanları aracılığı ile veya Rektörlük tarafından atanmış okutman/öğretim görevlileri tarafından okutulmaktadır. Üniversitelerin genelinde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölüm Başkanlığı bulunmasına rağmen bu dersin okutulması her yerde alanında uzman olan okutmanlar tarafından yapılamamaktadır. Halbuki son dönem öğretim görevlisi/okutman atamalarında genelde başvuru şartları arasında, "alanında yüksek lisans yapmış olmak" gibi şartlar bulunmakta olmasına rağmen, dersin sosyal bilimler olması ve her nasılsa bir başka branştan bir öğretim görevlisine okutturulması bu dersin maneviyatının öğrencilere geçirilmesinde çok büyük sıkıntılar doğurmaktadır. Nasıl ki diğer 5İ dersleri olan Yabancı Dil dersi ve Türk Dili dersini alanının okutman kadrosunda bulunan öğretim görevlileri dışında başka kimse okutamıyorsa aynı hassasiyetin, dersin içeriği de göz önünde tutularak, İnkılap Tarihi dersi için de gösterilmesi oldukça önemli bir mevzudur. Hatta belki de diğerlerinden daha kritiktir.

Bütün bunlar bir yana, bu dersin okutulmasındaki en büyük sıkıntılardan biri aslında dersin İhtilal sonrası zorunlu ders olması ve içeriğinde yeterli güncellemelerin bulunmaması, gereksiz ayrıntılarla asıl konudan uzaklaşması, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan, değerli devlet adamı Mustafa Kemal ATATÜRK hakkında yeterli bilgi vermemesi, onun liderlik vasfından ve diğer bilinmeyen özelliklerinden bahsetmemesi acilen düzeltilmesi gereken hususlar arasındadır. Halihazırda okutulmakta olan İnkılap Tarihi kitaplarında gerekli sadeleşme ve düzenlemelere gidilmesi, bu dersin dikkatleri daha çok çekmesini ve okutulmasındaki problemleri de sona erdirmesini sağlayacak beklentiler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk İlkeleri, İnkılap Tarihi, Yüksek Öğretim

Abstract

After the 1980 Revolution, all higher education institutions in the Republic of Turkey, 5i course called and taught as a compulsory subject, Ataturk's Principles and History of Turkish course about 37 years since the university are taught in all departments. The History of Revolution course is taught by faculty members who are appropriate to the faculties of higher education or by the instructor / instructors assigned by the Rectorate. Despite the presence of Ataturk's Principles and Revolutionary History Department in universities, this course can not be done by lecturers who are experts in their field.

However, even though there are conditions such as "having a master degree in the field" among the application conditions in the last term lecturer / lecturer appointments, the fact that the course is social sciences and somehow it is taught by another branch instructor leads to great difficulties in this course. Aside from all this, this course of execution of the major problems of one actually being compulsory course after course of the Revolution and adequate updates, lack of content, the departing prime

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

housing with unnecessary details, the founder of the Republic of Turkey, which does not submit enough information about valuable statesman Mustafa Kemal Atatürk, his not to mention leadership qualities and other unknown characteristics are among the things that must be urgently addressed. The necessity of simplification and arrangement in the books of the Reform History which is already being taught is one of the expectations that this course will draw attention more and will end the problems that are being taught

Keywords: Atatürk's principles, The History of Revolution, Higher Education

MARGUERITE DURAS'NIN TARQUINIA'NIN KÜÇÜK ATLARI'NDA İNSANIN VAROLUŞ SERÜVENİ

DOÇ. DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
uturkyilmaz@gazi.edu.tr

Öz

Yirminci yüzyılın yazın dünyasında önemli bir yere sahip olan Fransız yazar Marguerite Duras, *Tarquinia'nın Küçük Atları*'nda insanın varoluş serüvenini hareket noktası olarak ele alır. Varoluş savaşımında yorgun düşen ve her şeyini yitirme tehlikesi içindeki insanın, olduğu durum ile hiç bitmeyen bir uyumsuzluğu söz konusudur ve böylece serüven başlar.

Tarquinia'nın Küçük Atları'nda, Güney İtalya'da bunaltıcı sıcaklıktaki bir kıyı kasabasında, çelişki ve çatışmaların odağındaki çözümsüz ilişkiler, Duras'ın gerçeğini oluşturur. Tüm yapmak istediklerine karşın uyumsuzluk, can sıkıntısı, bekleyiş ve acı çekerek tatilleri geçiren iki çiftin varoluş serüveni imlenir. Yazar, sıkıntı, kaygı ve bıkkınlığın ortasında git gide derinleşen iç sıkıntısını bünyelerinde barındıran roman kahramanları üzerinden ilerler. Bu noktada kendi varoluşçu dizgesini oluşturmaya çalışan kahramanların tüm yaşamlarına yalnızlık ve yabancılaşma egemen olur. Tekdüzelik altında ezilen ve kendi kendini yitirme tehlikesi ile karşı karşıya kalan varoluşçu insana odaklanan Duras, insanın anlamsız bir varlık haline gelişinin izini sürer. Okur, ilerleyen her satırda daha da sıklaşan parçalanmış yaşamlara tanıklık eder. Duras, öznelerarasılığı ve yaşamı sürdürmeye değer bulan ve sağlam bir anlam örgüsü dokumayı isteyen kahramanların anlam arayışlarını öne çıkarır.

Çalışmamızda ilişkilerin kurulup dağıldığı ve hiç bir ereğe ulaşmadığı kıyı kasabasında tatillerini geçiren ve Etrüsk fresklerindeki küçük atları görmeye hiç bir zaman gidemeyen kahramanların varoluş serüveni ve varoluşlarına anlam kazandırma arayışı metne dayalı inceleme yöntemi ışığında irdelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Marguerite Duras, *Tarquinia'nın Küçük Atları*, varoluş serüveni.

MOHA SOUAG'IN ACI ÇAY'INDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET

DOÇ. DR. ÜMRAN TÜRKYILMAZ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
uturkyilmaz@gazi.edu.tr

Öz

20. yüzyılın Faslı yazarlarından Moha Souag, dünyanın farklı uzamlarında karşılaşılan sorunlardan kadına yönelik şiddeti, günlük yaşamın en sıradan sahnelerinden seçtiği kahramanları aracılığıyla *Acı Çay*'ında gözden geçirme gereğini duyar. Yazmayı, yazarın zor durumlar karşısında gösterdiği tepki olarak açımlayan Souag, toplumların başat sorunsallarından olan şiddeti ve tecavüzü etkin bir biçimde serimler. Coğrafi farklılıklara karşın, insanoğlunun sıkıntılarının hep aynı olduğunu ileri süren Souag, gündelik yaşam uygulamalarını belirlediği yapıtında, Errachidia'nın en karanlık köşelerinde kök salmış olan tarihe ve belleğe de etkin bir yorum getirir.

Acı Çay'da İsveçli Karina'nın bedensel ve ruhsal bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen acı verici edimler imlenir. Her şeyiyle erilleşmiş olan bir dünyada kadının bedeni üzerine uygulanan fiziksel, sözel ya da duygusal içerikli şiddet ve onu ikincil bir konuma iten kültürel bellek dikkati çeker. Gerçeklerin sonuçları kadar nedenlerinin de düşündürücü boyutlara ulaşmasını sağlayan yazar, baskıcı ve ezici bir erkek egemenliğinin sonucunda kadının "öteki" olarak nitelendirilerek tehdit edilmesini ve bedeninin nesneleştirilmesini reddeder. Souag, evrensel değerler ışığında cinsiyet farkı gözetmeksizin kadının, insanlık onuruna ilişkin sahip olduğu haklarıyla birlikte yaşamasının gerekliliğini ortaya koyar. Bu bakış açısıyla değerlendirdiğimizde, yazarın baskıcı edimleri yaşayan, özgürlüğünü yitiren ve bedenine yansıyan değersizlik duygusu yüzünden sancılı bir süreçten geçen Karina'nın, yaşadığı duygusal ve fiziksel şiddetten kurtulma arzusu irdelenir. Yapıtın sonlarında genç kadının, ülkesine doğru yapacağı yolculuğuyla beraber, karşılaştığı kişileri, yaşadığı olayları ve acıları taşımayarak, iradesini yeniden kazanmayı umarak ve unutarak bitireceği tatilinden, belleğini yeniden oluşturma arzusuyla geri dönme isteği kesinlik kazanır. Karina'nın bedeni gibi belleği de bulanıklıktan berraklığa doğru yepyeni başlangıçlara yol alır.

Bildirimizde, Moha Souag'ın *Acı Çay*'ında temellendirdiği kadına yönelik şiddeti metne dayalı inceleme yöntemi ışığında irdelemeye çalışacağız.

Anahtar Sözcükler: Moha Souag, *Acı Çay*, kadın, şiddet.

1970 KUŞAĞI ŞİİRİNDE İŞÇİ VE KÖYLÜ

DOÇ. DR. MACİT BALIK

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, macitbalik@gmail.com

DR. ÖĞR. ÜYESİ HALUK ÖNER

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, halukoner@hotmail.com

Türk edebiyatında toplumcu gerçekçi hassasiyetin izdüşümleri ilk olarak Nâzım Hikmet'le özdeşleşen 1940 kuşağı şairlerinde görülür. Toplumcu gerçekçi / sosyalist şiir anlayışındaki ikinci kuşak ise 1960'lı yılların sonunda, özellikle Ant dergisi etrafında gerçekleştirilen soruşturma neticesinde Atıf Behramoğlu, İsmet Özel, Özkan Mert ve Süreyya Berfe öncülüğünde şiirde boy gösterir. 1970'li yıllarda ise hem kendisinden önceki toplumcu kuşağı ve şiirlerini, hem 1940 kuşağını hem de iki kuşak arasında yer alan Garip ve İkinci Yeni birikimini tanıyan şairler, toplumcu ideolojik şiiri ileri noktalara taşıma gayreti içine girmişlerdir. Sanatı ve bilhassa şiiri ideolojilerinin ifade vasıtası haline getiren bu kuşak, şiirde estetik endişelerden çok politik hassasiyetleri öne çıkarırlar. Hemen tamamı sosyalist dünya görüşünü şiirin kurucu unsuru haline getirmek isteyen 1970 kuşağı şairleri, sosyo-politik sorunları aidiyet duydukları ideoloji gereğince işçi ve köylü kesimi üzerinden öne çıkarırlar. Emek, sömürü, üretim tüketim döngüsü, hak, toprak, adalet gibi kavramlar etrafında oluşturdukları şiirlerinde toplumsal yapının önemli iki dinamiği olan köylüler ve emekçileri ideolojik işlevlerle donatarak şiirin merkezine alırlar. Bu bildiride 1970 kuşağı şiirinin işçi ve köylü sorunlarını ele alış biçimleri analitik ve karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şiir, 1970 Kuşağı, İşçi, köylü, ideoloji.

GELENEK VE 1980 KUŞAĞI ŞİİRİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ HALUK ÖNER

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, halukoner@hotmail.com

DOÇ. DR. MACİT BALIK

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, macitbalik@gmail.com

Türk şiirinde gelenek kavramına bakıldığı zaman özellikle Tanzimat ve Cumhuriyet sonrası dönemlerde kavramın bir sorunsal olarak gündeme geldiğini söylemek yanlış olmaz. Yeni Türk şiirinin süreç içerisinde ne zaman başladığı değilse de ne kadar devam ettiği sorusuna cevap vermek kolay değildir. Zira kaynağını mazmunlardan ve ilahî öğretilerden alan Divan şiiri geleneğini, Batı'dan gelen anlayışlarla eleştiren Tanzimat kuşağı şairlerinin de, Ayşe Fatma edebiyatından bıkip öz şiire ulaşacaklarına dair manifesto yayımlayan Yedi Meşalecilerin de, biçimsel olarak dar kalıplara sığamadıkları için bütün şiir kurallarını kaldıran Garipçilerin de, *Yeni Türk Şiiri* adıyla kitap yayımlayan 80 kuşağı şairlerinin de yeni Türk şiirinin birer parçası olduğunu söylemek yanlış olmaz. Şiir ve gelenek sorunsalının başlangıç noktasına Tanzimat dönemi koyulurken sürecin son halkası olarak 80 Kuşağı düşünülebilir.

Bu dönem şairlerinin kuşak şairi olarak adlandırılması, edebiyat tarihi içerisinde yapılan tasniflerde bir hareket olmasa da topluluk olarak kabul edilmelerinin nedenlerinden biri de onların bireysel özellik gösteren ve tek tek incelenmesi gereken poetikalarından yapılabilen genellemelerdir. Ortak özellikleri olarak da adlandırabileceğimiz bu genellemelerde ilk sırayı kuşak şairlerinin geleneğe bakışı alır. 80 şiirinin genel özelliğini yansıtmaması bakımından da önemli bir hâle gelen gelenek algısını kuşak şiirinin diğer özellikleri gibi bireysel boyutta ele alabiliriz. Yanı sıra bu bireyselliklerden çıkaracağımız sonuçlarla genel bir değerlendirmenin içinde de inceleyebiliriz. Kuşak şairlerinin ve geleneği kullanma biçimlerindeki bu farklılıklar şiire bakma ve şiiri oluşturma biçimlerindeki çoğulcu anlayışın da fotoğrafıdır. Bu bildiride 1980 Kuşağı şairlerinin gelenek algısı ve geleneğin şiirlerindeki yansımaları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şiir, gelenek, modern, 1980 kuşağı.

KUR'AN DA BAHSİ GEÇEN EMBRİYOLOJİK KAVRAMLARIN TÜRKÇE MEAL ve TEFSİRLERİNDE Kİ ÇELİŞKİSİ ÜZERİNE İNCELEME

SUNA ALLAHVERDİ
sunaallahverdi@hotmail.com

ÖZET:

Allah Teâla, Kur'an da; İnsanların embriyolojik olarak yaratılış aşamalarını bazı ayetler de açıklamıştır. Ve insan embriyosunun; iki cinsiyetten, yani erkek ve dişi üreme hücrelerinden başlayarak, anne karnında nutfe ile başlayıp organların oluşması ve doğum anına kadar olan yaratılmanın, beş aşamada gerçekleştiği bildirilmektedir.

Embriyolojik olarak da insanın doğuma kadar ki olan merhaleden geçerek beş aşamada geliştiği yeni araştırmalar ile bilinmektedir. Hac :5 , Müminun :12, 13,14 ve Mümin : 67. ayetlerin de insanın yaratılışı; önce topraktan, sonra nutfeye ,sonra alakaya sonra da mudga ya dönüşerek fetüsün oluşumu ve belli bir vakte kadar yani doğum anına kadar anne karnında ki geçen safhaları açıklanmaktadır. Fakat Kur'an'ın tefsirlerine baktığımız da embriyolojik olarak kullanılan “nutfe”, “âlaka”, “mudga” gibi kavramlar anlaşılmadığı için ayetlerin tefsir ve meallerinin yanlış verildiği ve embriyoloji ile çelişkili oldukları görülmüştür. Bilim keşifleri ile çelişkili görülen karmaşanın da müfessirlerin fen bilimlerinde ki yeni araştırmalardan habersiz olmalarından dolayı kaynaklandığı anlaşılmıştır. Anlam bozukluğunun, tefsirler ile farklı dillere çevrilmiş olan meallerde ve lugatlarda da olduğu tespit edilmiştir.

Kur'an da bahsi geçen bu beş evreyi bilim ancak yakın yüzyıllarda keşfetmeye başladığından dolayı 1800 lü yıllardan önce ki müfessirlerin, embriyolojik keşiflerden haberdar olamayacağı sebebiyle 19. Yüzyıldan sonra ki tefsirler üzerinde incelemeler yapılması doğru olacaktır. Bilimsel yeni keşiflerinden sonra ki yıllarda yazılan meallerde de yine eski embriyolojik bilgilerin devam ettiği ve bu yüzden ilim ile çelişkili olan durumlar ortaya çıktığı görülmüştür. Kur'an da geçen bu kavramların embriyoloji deki anlamları ile karşılaştırılarak çelişkili olan durumun olmadığını, karmaşıklığın müfessirlerin; meal ve tefsirlerinden kaynaklandığı incelenecektir.

Kur'an-ın Türkçe meal ve tefsirlerinde ki embriyolojik kavramların çelişmesini göstermeyi hedefleyen çalışmada nitel araştırma yönteminin araçlarından biri olan doküman analizi metodu kullanılacaktır.

Anahtar kelime: Âlaka, Embriyoloji , Morula, Mudga , Nutfe

MÜZİKTE ROMANTİZM

ROMANTICISM IN MUSIC

DR. ÖĞR. ÜYESİ BERTAN RONA

Giresun Üniversitesi, bertanrona@gmail.com

ÖZET

Müzikte romantizm, bugüne dek üzerinde çok fazla durulmuş bir konudur. Oldukça geniş bir literatürde işlenmiş olan bu konuyu, bir yönü veya görünümüyle değil bütünüyle ele almak, bir bildirinin kapsamı dahilinde elbette olanaksızdır. Ne var ki romantizmi var eden nedenler, bu akıma asıl karakterini ve rengini veren koşullar felsefenin ışığında değerlendirildiğinde, detayların veya çeşitliliğin silindiği, ya da bu detayları ve çeşitliliği belirleyen temel dinamiğin ortaya çıktığı bir tabloyla karşılaşılır. Romantizmi oluşturan unsurlara bu tablonun bileşenleri olarak bakıldığında ise müzik tarihindeki sayısız eserin, formun, tekniğin ve uygulamanın, gerçek anlamını kazandığı görülür. Tüm bu düşüncelerden hareketle hazırlanan bu çalışma, güçlü bir mukayese imkanı sağlaması bakımından 1789 öncesi dönemi özetleyerek başlamakta, Fransız İhtilali'nin söylem ve vaadlerine değindikten sonra, ihtilalin hemen sonrasında oluşan genel hayal kırıklığı ve umutsuzluk ortamının bir panoramasını vermektedir. Bu ortam, içinde bulunulan mekan ile zamandan duyulan rahatsızlıkla şekillenen ve bu ikisinden kaçışın ifadesi olan *pastoralizm*, *fütürizm*, *anarşizm*, *klasisizm* ve *mitolojizm*in kendini gösterdiği bir ortamdır. Bu ana vurgu noktasının ardından söz, klasik dönemdeki (18. yüzyıldaki) bütünsel dünya imgesinin ortadan kalkması nedeniyle yaşanan formal parçalanmaya, ruhsal açıdan içinde bulunulan kaygının koşulladığı dürasyon uzamasına ve anlaşılma çabasından kaynaklanan volüm artışına gelmektedir. Son olarak ise edebiyat tarihçilerinin saptadığı ancak sanat ve özellikle müzik için de tamamıyla geçerli olan altı özellik sıralanmaktadır. Bu özellikler *Hristiyanlık duygusu*, genel olarak *duygu*, *öznellik*, *hüzün*, *doğa* ve *özgürlüktür*. Çalışmada, yukarıda sıralanan tüm olguların kapsamlı açıklamasının yanı sıra, bu olgulara ilişkin (Schubert, Schumann, Liszt, Brahms, Wagner, Bruckner ve Mahler'den) açık ve net örnekler de ele alınmaktadır. Bu yolla genelde kültür, özelde ise müzik tarihinin en önemli, çarpıcı ve etkili dönemlerinden biri olan romantik dönemin ve belki de bundan da önemli olmak üzere Antik Yunan'dan itibaren klasik anlayış ile belirgin bir diyalektik karşıtlık oluşturan romantik anlayışın (belirtilen kavramsal çerçeve içinde) aydınlatılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Romantizm, Pastoralizm, Öznellik.

TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE YAPAY ZEKA

DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM AKBEN

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İİSBF, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, e-posta:

ibrahim.akben@hku.edu.tr

TUĞBA İNCENACAR

Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, e-posta: kayar_tugba@hotmail.com

Özet

Tedarik zinciri yönetimi, hammaddeden nihayi tüketiciye kadar uzanan mal, hizmet ve bilgilerin depolanması, taşınması, dağıtımı ve kontrolü gibi faaliyetler serisini kapsayan bir sürecin yönetilmesini ifade etmektedir. Tedarik zinciri yönetiminin karmaşık yapısını daha öngörülebilir bir hale getirmek için en sık başvuru Endüstri 4.0 unsurlarından birisi de yapay zeka'dır. Yapay zeka, tedarik zincirinin planlaması, optimizasyonu ve talep tahmini için kullanılmaya başlanmış öncül alanlardan birisi olmasıyla önemli bir yer tutmaktadır. Verileri analiz etme becerisi sayesinde, iş süreçlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için karar vermede destek aracı olarak yaygın bir biçimde kabul gören yapay zeka, tedarik zinciri içinde uygulanmaktadır. Çeşitli tahminlerde bulunabilen algoritmalar da ürünleri erkenden hazırlayıp teslim süresini azaltabilme potansiyeline sahiptir. Tedarik zincirinde, özellikle depo otomasyonu için kullanılan yapay zeka sistemleri de yanlış ürün gönderme sorununun azaltmakta ve ürünün depodan çıkma süresini oldukça kısaltmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; Tedarik zinciri yönetiminde yapay zeka kullanımının faydalarından tam olarak yararlanmak için, tedarik zinciri aşamalarında problemleri çözme de en uygun olan yapay zeka teknikleri kullanılmasıdır. Bu amaçla çalışma da, tedarik zinciri planlamasında kullanılabilecek yapay zeka teknikleri incelenecektir

Anahtar Kelimeler: Tedarik Zinciri, Yapay Zeka, Tedarik Zinciri Yönetiminde Yapay Zeka, Yapay Zeka Teknikleri

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT

Abstract:

Supply chain management refers to the management of a process that includes a series of activities such as distribution and control of the transport and distribution of goods, services and information from raw materials to the end consumer. Artificial intelligence is one of the most commonly applied Industry 4.0 elements to make the complex structure of supply chain management more predictable. Artificial intelligence is an important area for the supply chain planning, optimization and demand estimation. Due to its ability to analyze data, artificial intelligence, widely accepted as a support tool in decision making to recruitment and improve business processes, is implemented within the supply chain. The algorithms which can make various estimations have the potential to prepare the products early and decrease the delivery time. The artificial intelligence systems used in the supply chain, especially for warehouse automation, reduce the problem of sending the wrong product and considerably shorten the time of the product depletion. The purpose of this study is; In order to take full advantage of the benefits of using artificial intelligence in supply chain management, it is best to use artificial intelligence techniques to solve problems in the supply chain stages. In this study, artificial intelligence techniques which can be used in supply chain planning will be examined.

Keywords: Supply Chain, Artificial Intelligence, Artificial Intelligence in Supply Chain Management, Artificial Intelligence Techniques

ЭТИКО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БИМЕДИЦИНСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ЧЕЛОВЕКЕ И НА ЖИВОТНЫХ: "НЮРНБЕРГСКИЙ КОДЕКС"

Дарья АЛЕЕКСЕВА, Педагог

Кубанский Государственный Университет, D.Aleexed@Gmail.Com

Современная история обсуждения этих проблем начинается, пожалуй, с момента окончания Второй мировой войны. Именно в это время, а точнее - в ходе Нюрнбергского процесса над нацистскими учеными и врачами-преступниками, были оглашены свидетельства об экспериментах, проводившихся над заключенными концлагерей. Особо жестокий, бесчеловечный характер экспериментов заключался в том, что в них фактически планировалась смерть испытуемых. Среди них были такие, как изучение реакции организма на большие высоты и разреженный воздух: на испытуемых - узниках концлагеря Дахау - имитировалось действие недостатка кислорода в атмосферных условиях на высоте 12 км. Обычно через полчаса испытуемый умирал; при этом в протоколе эксперимента с немецкой педантичностью фиксировались стадии его предсмертных мучений (такие как "спазматические конвульсии", "агоническое конвульсивное дыхание", "стоны", "пронзительные крики", "гримасы, кусание собственного языка", "неспособность реагировать на речь" и т.п.). Изучались также реакции организма на переохлаждение, для чего обнаженных испытуемых выдерживали на морозе до 29 градусов в течение 9-14 часов или на несколько часов погружали в ледяную воду. В том же концлагере проводились опыты, в ходе которых свыше 1 200 человек было заражено малярией. Непосредственно от инфекции умерло 30 испытуемых, от 300 до 400 - от вызванных ею осложнений, многие другие - от передозировки неозальварина и пирамидона. В Заксенхаузене и в некоторых других концлагерях проводились эксперименты с горчичным газом: испытуемым преднамеренно наносились ранения, а затем раны инфицировались горчичным газом. Других этот газ заставляли вдыхать или принимать внутрь в сжиженном виде. "Экспериментаторы" хладнокровно фиксировали, что при введении газа в раны на руках руки сильно опухают и человек испытывает чрезвычайные боли. В ходе экспериментов, проводившихся в основном на женщинах в концлагере Равенсбрюк, изучались раневые инфекции, а также возможности регенерации костей, мышц и нервов и трансплантации костей. На ногах испытуемых делались надрезы, а затем в раны вводились бактериальные культуры, кусочки древесной стружки или стекла. Лишь спустя несколько дней раны начинали лечить, проверяя те или иные средства. В иных случаях возникала гангрена, после чего одних испытуемых лечили, а других - из контрольных групп - оставляли без лечения.

Ключевые слова: Эксперименты, правовое регулирование, Нюрнбергский кодекс

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ - ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ПАТРИОТИЗМ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ КЕПІЛІ

Танатарова Жиде Әлімқызы - 6D010200 - Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі мамандығының 3 курс докторанты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан.

Ажигалиева Гулзира- Бастауыш сынып мұғалімі. К.Смагулов атындағы орта мектеп.

Назымова Зауза - Бастауыш сынып мұғалімі. К.Смагулов атындағы орта мектеп. Атырау қаласы Қазақстан.

ОБНОВЛЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ - ГАРАНТИЯ ПРОДВИЖЕНИЯ ЦЕННОСТЕЙ ПАТРИОТИЗМА КАЗАХСТАНА

Танатарова Ж.Ә. - 6D010200 – докторант 3 курса КазНПУ имени Абая. г. Алматы. Казахстан.

Ажигалиева Гулзира. Учитель начальных классов.

Назымова Зауза Т. Учитель начальных классов. Школа имени К.Смагулова. г.Атырау. Казахстан.

Аннотация: Патриотизм олицетворяет любовь к своему Отечеству, неразрывность с его историей, культурой, достижениями, проблемами, притягательными и неотделимыми в силу своей неповторимости и незаменимости, составляющими духовно-нравственную основу личности, формирующими ее гражданскую позицию и потребность в достойном, самоотверженном, вплоть до самопожертвования, служении Родине.

Важнейшей составной частью воспитательного процесса в современной школе является формирование патриотизма и культуры межнациональных отношений, которые имеют огромное значение в социально-гражданском и духовном развитии личности ученика. Только на основе возвышающих чувств патриотизма и национальных святынь укрепляется любовь к Родине, появляется чувство ответственности за ее могущество, честь и независимость, сохранение материальных и духовных ценностей общества, развивается достоинство личности.

Задача учителя - правильно организовать занятия по данной тематике. Здесь потребуется творческий подход, а умение использовать на своих мероприятиях особенности культурно-исторических традиций не только той страны, в которой проживают, но и своего региона.

Введение детей в историю своей культуры, содействие принятия ими следующих качеств: любовь к своей родине, милосердие, толерантность, уважение к своей культуре. Учащиеся в начальной школе достаточно восприимчивы к усвоению ценностей и нравственных норм, и этот факт нужно в полной мере учесть. Такие занятия помогают формировать не только патриотические и гражданские чувства, но и личность.

Многие нравственные качества человека закладываются в детские, школьные годы. Любовь к родному краю, желание видеть родной город хорошеющим и расцветающим. Все эти чувства в большей степени зависят от того, как они были заложены в детях в школьные годы. Картины родной природы: горы и озера, степные дали и дремучие леса - все это в равной степени формирует у детей симпатию к родному краю, а чудесные местные легенды, сказки и песни, исторические повествования и памятники оставляют большой след в детской душе, независимо от того, где они живут.

Ключевые слова: обновленное образование, метод, стратегия, патриотизм, казахстанский патриотизм, перспективы, мотивация.

UPDATED EDUCATION - GUARANTEE OF PROMOTING THE VALUES OF PATRIOTISM OF KAZAKHSTAN

Tangatarova Zh. – 3rd course PhD student, specialty:
6D010200- Pedagogy and methodology of primary education, Abai KazNPU,
Azhigaliyeva G. – primary school teacher.
Nazymova Z. - primary school teacher.
School named after K. Smagulov.
Atyrau. Kazakhstan.

Annotation : Patriotism personifies love for its Fatherland, continuity with its history, culture, achievements, problems, attractive and inseparable because of its uniqueness and irreplaceability, constituting the spiritual and moral basis of the individual, forming its civic position and the need for a decent, selfless, even self-sacrificing, serving the motherland.

The most important part of the educational process in the modern school is the formation of patriotism and culture of interethnic relations, which are of great importance in the social, civil and spiritual development of the student's personality. Only on the basis of the elevated feelings of patriotism and national shrines is love for the motherland strengthened, a sense of responsibility appears for its power, honor and independence, the preservation of the material and spiritual values of society, and the dignity of the individual develops.

The task of the teacher is to properly organize classes on this topic. It will require a creative approach, and the ability to use at their events the peculiarities of cultural and historical traditions not only of the country in which they live, but also of their region.

Many of the moral qualities of a person are laid in childhood, school years. Love for the native land, the desire to see the hometown kinder and burgeoning. All these feelings are more dependent on how they were laid in children in school years. Pictures of native nature: mountains and lakes, steppe distances and dense forests - all this equally forms children's sympathy for the native land, and wonderful local legends, fairy tales and songs,

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

historical narratives and monuments leave a big mark on the child's soul, regardless of where they live.

Keywords: updated education, method, strategy, patriotism, Kazakhstan patriotism, prospects, motivation

FEDERALISM AND PERSPECTIVES OF DEMOCRACY

Akbar VALADBİGİ

State University of Yerevan - Armenia

Shahab GHOBADI

Kurdistan State University - Iran

Abstract

From political point of view, federal government is a kind of political organization in which political power is divided among smaller political units and each one of them has its own regulations and organs which acts in accordance with its people and group benefits and origins. Borders and management of units are determined by certain regulations. In terms of world politics, federal system appears in different forms. Close relation between governmental organizations and people allows independent institutes to control political power and this, in turn, contributes to the development of democracy.

In a country in which different nations live, development of democracy is in contrast with centralization of political power in a centre, as in such a political organization the power of government is ever-increasing to a degree in which government by exploiting its own power or relying on one of the reasons decreases people to its peasants and bases to reign over all other nations. Suggesting the right of separation and mentioning it in the constitutional law hinders the implementation of long-term projects across federal country. Distrust on an unknown future leads to some political crisis; then, its economical and social results appear in interior policy making and international relations.

Keywords: Federalism, Nationality, Democracy, Destiny, Power

BILGI TOPLUMUNDA YÜKSEK ÖĞRETİMİN MİSYONU ÜZERİNE STRATEJİK SOSYOLOJİ POZİSYONUNDAN BİR BAKIŞ

BAGIRZADEH MURAD MANAF OGLU

Assistant of professor, Head of Department, mbagirzadeh52@gmail.com

Research Institute for Economic Studies IAETI ASEU-UNEC, Azerbaijan

Araştırmanın amacı, bilgi toplumunda yüksek öğretimin rolünün analizinde stratejik yönetim ve sosyolojinin entegrasyon konularını incelemektir. Yeni bir disiplinlerarası yönün - stratejik sosyoloji oluşumunun ve gelişiminin ana unsurları dikkate alınır. “Stratejik sosyoloji” terimi, M. Burawoy tarafından [1] yükseköğretim reformlarının analizi ile ilgili bir dizi uygulamada önerilmiştir. Makale bu fikirleri geliştirmeye çalışmakta ve ayrıca bu disiplinlerin gelişimi boyunca sosyolojik analiz yöntemleri ile stratejik yönetim teorisi arasındaki yakın etkileşim olgusuna dikkat çekmektedir [2]. Daha önce yazar, Türk süper etnografyalarındaki entegrasyon süreçlerini tanımlamak için stratejik sosyoloji yaklaşımını araştırdı (Eskişehir, 2005).

Çalışma konusu, yeni bir disiplinler arası yönelimin oluşması için aşağıdaki önkoşullardır: Hoffmann'ın stratejik etkileşimi kavramları (1969), sosyolojideki yaşam stratejileri [5], stratejik kültür kavramı [3], stratejik yönetim teorisi [2], refleksif kontrol ve refleksif ortamlar teorisi [5] ve diğer ilgili gelişmeler.

Analiz sonucunda, yüksek öğretimin yeni hedefleri formüle edilmiştir: stratejik bilgi üretimi, sahip olunan uzmanların eğitimi, profesyonel becerilerle yavaş stratejik kültürün yeterlikleri, bireyin bilgi toplumunun sosyal çevresinin yansıtıcı ortamdaki faaliyetleri için stratejik öznel özellikleri ile sosyalleştirilmesi.

Anahtar Kelimeler: strateji, sosyoloji, yüksek öğretim

Edebiyat:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // American Sociological Review, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.
2. Katkalo V.S. Evolution of the theory of strategic management 2011.
3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. - International Security, Fall, vol. 6, No. 2.
4. Economics, Economics, Strategies Management, Advance in Strategies, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Reznik Yu.M., Smirnov E.A. Life strategies of the individual (the experience of complex analysis). M., 2002. - 384 p. Lepsky V.E.
6. Reflexive-active environments of innovative development. - M. : Publishing house "Kogito-Center", 2010. - 255 p.

ВЗГЛЯД С ПОЗИЦИИ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ СОЦИОЛОГИИ НА МИССИЮ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЩЕСТВЕ ЗНАНИЯ

БАГИРЗАДЕ МУРАД МАНАФ ОГЛУ

Доктор экономики, доцент, заведующий отделом, mbagirzadeh52@gmail.com
Научно-исследовательский институт экономических исследований IAETI ASEU-UNEC,
Азербайджан, AZ1001, İstiglaliyet 6, Баку, Азербайджанский государственный
экономический университет

Целью исследования является изучение вопросов интеграция стратегического управления и социологии в исследовании роли высшего образования в обществе знания. Рассмотрены основные элементы становления и развития нового междисциплинарного направления – стратегической социологии. Термин «стратегическая социология» предложил М.Буравой [1] в ряде приложений, в том числе применительно к анализу реформ высшего образования. В работе предпринимается попытка развития этих идей путем синтеза стратегического и социологического знания на основе управленческой парадигмы, управления знаниями как стратегическими активами университетов, развития динамических компетенций университетов. Обращается внимание на факт тесного взаимодействия социологических методов анализа и положений теории стратегического управления на всем протяжении развития этих дисциплин [4].

Ранее автор исследовал подход стратегической социологии для выявления интеграционных процессов в тюркском супер-этносе (Eskishehir, 2005). Предметом изучения являются следующие предпосылки становления нового кросс-дисциплинарного направления: понятия стратегической интеракции Гофмана (1969), жизненных стратегий в социологии [5], концепция стратегической культуры [3], эволюция теории стратегического управления [2], теория рефлексивного управления и рефлексивных сред [5], и ряд других связанных разработок.

В результате проведенного анализа формулируются новые цели высшего образования: производство стратегических знаний, подготовка специалистов, обладающих наряду с профессиональными навыками, компетенциями стратегической культуры, социализация личности со свойствами стратегической субъектности для деятельности в рефлексивной среде общества знания.

Ключевые слова: стратегия, социология, высшее образование

Литература:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // *American Sociological Review*, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.
2. Каткало В.С. Эволюция теории стратегического управления 2011.
3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. — *International Security*, Fall, vol. 6, № 2.
4. Introduction: Economics Meets Sociology in Strategic Management, *Advances in Strategic Management*, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Резник Ю.М., Смирнов Е.А. Жизненные стратегии личности (опыт комплексного анализа). М., 2002. - 384 с. Лепский В. Е.
6. Рефлексивно-активные среды инновационного развития. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2010. – 255 с.

A VIEW FROM THE POSITION OF STRATEGIC SOCIOLOGY ON THE MISSION OF HIGHER EDUCATION IN THE KNOWLEDGE SOCIETY

The aim of research is to study the issues of integration of strategic management and sociology in analysis of the role of higher education in the knowledge society. The main elements of the formation and development of a new interdisciplinary direction - strategic sociology, are considered. The term “strategic sociology” was proposed by M. Burawoy [1] in a number of applications, including in relation to the analysis of higher education reforms. The paper attempts to develop these ideas, and also draws attention to the fact of close interaction between sociological methods of analysis and the provisions of the theory of strategic management throughout the development of these disciplines [2]. Earlier, the author investigated the approach of strategic sociology to identify integration processes in Turkic super-ethnos (Eskishehir, 2005).

The subject of study is the following prerequisites for the formation of a new cross-disciplinary direction: the concepts of Hoffmann's strategic interaction (1969), life strategies in sociology [5], the concept of strategic culture [3], the evolution of the theory of strategic management [2], the theory of reflexive control and reflexive environments [6], and a number of other related developments.

As a result of the analysis, new goals of higher education are formulated: production of strategic knowledge, training of specialists possessing, along with professional skills, competencies of strategic culture, socialization of an individual with properties of strategic subjectness for activity in the reflexive environment of the knowledge society.

Keywords: strategy, sociology, higher education

Literature:

1. Burawoy M. For Public Sociology. 2004 Presidential Address // *American Sociological Review*, Vol. 70, February, 2005. P. 4–28.

I. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

2. Katkalo V.S. Evolution of the theory of strategic management 2011.
3. Gray C. 1981. National Style in Strategy: The American Example. - International Security, Fall, vol. 6, No. 2.
4. Economics, Economics, Strategies Management, Advance in Strategies, Volume 17, 2008. 26pp.
5. Reznik Yu.M., Smirnov E.A. Life strategies of the individual (the experience of complex analysis). M., 2002. - 384 p. Lepsky V.E.
6. Reflexive-active environments of innovative development. - M .: Publishing house "Kogito-Center", 2010. - 255 p.

AZERBAJCANIN BÖLGE ÜLKELERİYLE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

DOÇ. DR. ELMAN IBISHOV

Senior Research Fellow, Institute for Economic Research Scientific Research at Azerbaijan State Economic University Baku / Azerbaijan

elman.ibishli@gmail.com

DOÇ. DR. FARHAD MIKAYILOV

Senior Research Fellow, Institute for Economic Research Scientific Research at Azerbaijan State Economic University

Senior Research, the Institute for Scientific Research on Economic Reforms (ISRER) under the Ministry of Economy of the Republic of Azerbaijan

f_mikayilov@yahoo.com

Baku / Azerbaijan

ARŞ. GÖR. RAMİZ HASANOV

Küresel ekonomik sisteme başarılı entegrasyona katkıda bulunan önemli faktörlerden biri, küreselleşme sürecinden ortaya çıkan kriterleri ülkenin gerçekleri ile birleştirerek ulusal çıkarlarını sağlamaktır.

Amaç, ekonominin petrol ve gaz gelirlerine bağımlılığını azaltmak, petrol dışı sektörü geliştirmek, özellikle ihracata yönelik dış ticareti desteklemek için ihracatın çeşitlendirilmesi ve dış ticaret cirosunun yapısında olumlu değişimlerin gerçekleştirilmesi için faaliyetlerin uygulanmasıdır. geçiş ekonomilerinde. Bu amaç için:

- Uluslararası kooperatif kapasiteleri kullanılarak, uluslararası finansal kuruluşların kullanımı yoluyla, ülkedeki hammaddelerin işlenmesindeki artışı içeren yabancı sermayenin, - Geçiş ekonomilerindeki petrol dışı ihracatı artırmanın yanı sıra ihracatı çeşitlendirmek için, ihracatçı sendikalar oluşturmak, serbest ekonomik bölgeler üzerindeki çalışmalarını hızlandırmak, geçiş ekonomilerindeki petrol dışı ihracatı artırmak için bazı adımlar atılmalıdır. İhracatın çeşitlendirilmesinin yanı sıra, yerel ihracatçılara aşağıdaki hizmetler sağlanmalıdır:

- İhracatçıların ithalat prosedürleri ve önemli ortak ülkelerin gereksinimleri ile gümrük vergileri ve vergileri hakkında bilgilendirme;
  - Farklı pazarlardaki ihracat fırsatları ve ihracat çeşitliliği konusunda ciddi soruşturmanın yapılması;
  - Yabancı firmaların önerileri hakkında yerel ihracatçıları bilgilendirmek ve hedef pazarlardaki yerel şirketlerin ihracat ürünleri doğrultusunda potansiyel müşterileri aramak;
- Bütün bu konular, makalede geniş bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: İhracat, dış ticaret, işbirliği, ekonomik işbirliği

One of the important factors contributing successful integration into the global economic system is the successful combination of the criteria emerging from the globalization process with the country's realities and ensuring their national interests.

The goal is to implementation of activities to reduce dependence of the economy on oil and gas revenues, to develop non-oil sector, in particular diversification of export to promote

export-oriented foreign trade, and to achieve positive changes in the foreign trade turnover structure in the transition economies. For this purpose:

- Ensure that foreign capital involving the increase in the level of processing of raw materials in the country, through the use of international financial institutions, through the use of international cooperative capacities,

- In order to increase non-oil exports in the transition economies, as well as to diversify exports, certain steps should be taken to create exporter unions, to speed up work on free economic zones, to increase non-oil exports in the transition economies, as well as to diversify exports the following services should be provided to local exporters:

- Informing exporters about import procedures and requirements of key partner countries as well as customs duties and taxes;
- Conducting serious investigations on export opportunities in different markets and diversification of exports;
- Informing local exporters about the proposals made by foreign companies and searching for potential customers in accordance with the export products of local companies in target markets;

All these issues have been widely covered in the article.

Key words: Export, foreign trade, cooperation, economic cooperation